

**ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
РАЗВОЈНЕ АГЕНЦИЈЕ СРБИЈЕ
ЗА 2016. ГОДИНУ**

Београд, фебруар 2017. Године

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ	4
I. СЕКТОР ЗА УПРАВЉАЊЕ ПРОЈЕКТИМА	6
1. ПРОЈЕКТИ ПРЕНЕТИ ИЗ 2015. ГОДИНЕ	6
1.1. Програм подршке реализацији мера од регионалног и локалног значаја у 2015. години	6
1.2. Мера суфинансирање учешћа јединица локалне самоуправе разврстаних у I-III групу према степену развијености (Мера 3.1).	6
1.3. Мера суфинансирања учешћа јединица локалне самоуправе разврстаних у IV групу према степену развијености (Мера 3.2)	6
1.4. Програм стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2015. години који се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција.....	7
1.5. Програм подршке развоју иновативних кластера за 2015. годину	7
1.6. Програм подршке развоју конкурентности микро, малих и средњих предузећа, предузетника и задруга у 2015. години.....	8
1.7. Програм подршке женском предузетништву у 2015. години.....	9
1.8. Програм финансијске подршке пословним инкубаторима.....	10
1.9. Пројекат подршке развоју приватног сектора – 'ПСД', УСАИД.....	10
1.10. Програм подршке пројектима прекограничне сарадње („СВС“) кроз финансирање учешћа апликаната/партнера.....	12
1.11. Успостављање и промоција менторинг услуге за ММСП у земљама западног Балкана – Србија, БиХ и Црна Гора – ЈСА.....	12
1.12. Програм транснационалне дунавске сарадње.....	12
1.13. Немачка организација за техничку сарадњу „GIZ“	13
2. ПРОЈЕКТИ ЗАПОЧЕТИ У 2016. ГОДИНИ	13
2.1. Пројекат подршке почетницима за започињање посла START-UP.....	13
2.2. Програм подршке пословној институционалној инфраструктури.....	14
2.3. Програм подршке даљем развоју микро, малих и средњих привредних друштава , предузетника и задруга у 2016. години	15
2.4. Други Форум о привредној сарадњи Републике Српске и Републике Србије.....	16
2.5. Пројекат промоције „Године предузетништва 2016“	17
2.6. Програм интернационализације	18
2.7. Европска мрежа предузетништва (Enterprise Europe Network)	20
3. ПРОГРАМИ И МЕРЕ МИНИСТАРСТВА ПРИВРЕДЕ.....	21
3.1. Програм подршке малим предузећима за набавку опреме у 2016. години	22
3.2. Програм стандардизованог сета услуга за акредитоване регионалне развојне агенције у 2016. години	22
3.3. Програм подстицаја равномерног регионалног развоја у 2016. Години	23
3.4. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ	24

3.4.1.	Акредитација регионалних развојних агенција	24
3.4.2.	Вредновање рада АРРА.....	24
II.	СЕКТОР ЗА ДИРЕКТНА УЛАГАЊА	24
III.	СЕКТОР ЗА ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ И ИСТРАЖИВАЊЕ.....	35
IV.	СЕКТОР ЗА ОПШТЕ, ПРАВНЕ И ФИНАНСИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	43

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Развојна агенција Србије (даље: Агенција) основана је Законом о улагањима („Службени гласник РС”, бр. 89/2015 – даље: Закон), ради обављања развојних, стручних и оперативних послова подстицања и реализације директних улагања, промоције и повећања извоза, развоја и унапређења конкурентности привредних субјеката, угледа и развоја Републике Србије у области привреде и регионалног развоја. У складу са одредбама Закона о улагањима Агенција је преузела све правне послове, осим уговора о раду, предмете, опрему, средства за рад, архивску грађу и регистраторски материјал Агенције за страна улагања и промоцију извоза и Националне агенције за регионални развој.

На оснивање и рад Агенције примењује се Закон о јавним агенцијама („Службени гласник РС“ бр. 18/2005 и 81/2005-испр.).

Законом и Статутом, прописане су надлежности Агенције:

- 1) сарађује са државним органима и организацијама и носиоцима јавно правних овлашћења, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе, ради обезбеђивања услова за примену Закона и других прописа којима се уређују питања од значаја за унапређење привредног развоја и улагања;
- 2) прати примену Закона и предлаже одговарајуће мере;
- 3) учествује у припреми и спроводи програме и пројекте привредног и регионалног развоја;
- 4) врши анализе и обезбеђује податке и информације за потребе унапређења политике привредног и регионалног развоја;
- 5) врши акредитацију регионалних развојних агенција;
- 6) обавља стручне и административно-оперативне послове у вези са пројектима привлачења директних инвестиција и улагања и прати њихову реализацију у складу са законом и прописима;
- 7) спроводи програме и пројекте са циљем унапређења извозних активности привредних субјеката;
- 8) спроводи програме и пројекте са циљем унапређења положаја, активности и конкурентности малих и средњих привредних субјеката и предузетника;
- 9) води Централизовану информациони систем за пословну интелигенцију који обједињује релевантне податке органа власти, од значаја за израду анализа и студија у области привредног и регионалног развоја;
- 10) води евиденцију улагача од посебног значаја и улагача од регионалног значаја;
- 11) предлаже, координира и спроводи активности стратешког маркетинга привредних потенцијала и угледа Републике Србије;
- 12) пружа стручну и саветодавну подршку привредним друштвима и предузетницима;
- 13) припрема и реализује програме едукације инструктора и консултаната за потребе развоја привредних друштава и предузетништва;
- 14) извршава и координира спровођење шеме и индивидуалне државне помоћи за подстицање директних инвестиција;
- 15) обезбеђује услове за приступ и реализацију пројеката који се финансирају из међународне развојне помоћи;
- 16) прати и анализира услове улагања и привредне услове на појединачним тржиштима и у појединачним секторима и даје предлоге за њихово унапређење;
- 17) остварује сарадњу у области улагања и прикупља информације о стању улагања у другим државама;
- 18) води посебне евиденције у складу са Законом;

- 19) води поступак против функционера у коме се одлучује да ли постоји повреда Закона о чему доноси одлуку;
 - 20) предлаже давање државне помоћи, у складу са Законом и прописима о контроли државне помоћи;
 - 21) организује и вршу издавачку делатност у складу са својим делокругом;
 - 22) обавља и друге послове, у складу са законом и Статутом.
- Послове под тачком 5., 9., 10. и 18. овог члана Агенција обавља као поверене послове.

I. СЕКТОР ЗА УПРАВЉАЊЕ ПРОЈЕКТИМА

1. ПРОЈЕКТИ ПРЕНЕТИ ИЗ 2015. ГОДИНЕ

1.1. Програм подршке реализацији мера од регионалног и локалног значаја у 2015. години

Општи циљ Програма је подршка равномернијем регионалном и локалном развоју, јачање регионалних институционалних капацитета, повећање конкурентности региона, области и локалне самоуправе, унапређење међуопштинске, међурегионалне, прекограничне и међународне сарадње.

Специфични циљеви који би требало да се остваре реализацијом мера су:

- 1) подршка јединицама локалне самоуправе (ЈЛС), које су разврстане у прву, другу и трећу групу према степену развијености, за суфинансирање учешћа, које су обезбедиле ЈЛС, за пројекте који су од значаја за регионални и локални развој, као и за унапређење међуопштинске, међурегионалне, прекограничне и међународне сарадње;
- 2) подршка ЈЛС разврстаних у четврту групу према степену развијености, за суфинансирање учешћа, које су обезбедиле ЈЛС, за пројекте који су од значаја за регионални и локални развој, као и за унапређење међуопштинске, међурегионалне, прекограничне и међународне сарадње;
- 3) јачање институционалне инфраструктуре за подршку регионалном развоју кроз суфинансирање годишње чланарине ЈЛС за рад и пословање акредитованих регионалних развојних агенција (АРРА).

1.2. Мера суфинансирање учешћа јединица локалне самоуправе разврстаних у I-III групу према степену развијености (Мера 3.1).

Министарство привреде је прихватило за суфинансирање 12 пројеката и донело одлуке, које су достављене Националној агенцији за регионални развој (у даљем тексту НАРР), на основу којих је НАРР закључио 12 уговора. Наставак реализације пројеката је, у складу са Законом, преузела Агенција.

Уговори су закључени са следећим локалним самоуправама: општине - Бач, Озаци, Тител, Ивањица, Ћуприја, Велика Плана, Кладово, градови - Врање, Ужице, Смедерево, Ниш, Краљево.

Укупно је реализовано 11 уговора, док уговор са Општином Озаци није окончан и иста је вратила средства на рачун Агенције. Од укупно уговорене вредности 56.641.096,61 динара, реализовано је 53.163.105,10 динара, од чега је у 2016. години реализовано 30.736.492,15 односно 30.798.864,30 динара са трошковима платног промета.

1.3. Мера суфинансирања учешћа јединица локалне самоуправе разврстаних у IV групу према степену развијености (Мера 3.2)

Министарство привреде је прихватило за суфинансирање три пројекта и донело одлуке, које су достављене НАРР-у, на основу којих је НАРР закључио три уговора. Наставак реализације пројеката је, у складу са Законом, преузела Агенција.

Уговори су закључени са следећим локалним самоуправама: Општина Власотинце, Општина Мионица и Општина Голубац.

Реализована су сва три уговора, у укупно уговореној вредности од 17.431.935,26 динара и цео износ је исплаћен у 2015. години.

1.4. Програм стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2015. години који се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција

Уредба о утврђивању Програма стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2015. години који се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција, донета је 2. априла 2015. године и за спровођење Програма било је опредељено 37.500.000,00 динара.

Укупно 15 АРРА је учествовало у спровођењу Програма стандардизованог сета услуга од јула до децембра 2015. године. Решење о стицању акредитације за РА Крушевац је донето 10. јула 2016. године, те је ова агенција у месецу августу започела пружање услуга из стандардизованог сета. Међусобна права и обавезе у реализацији овог програма дефинисани су уговорима које су потписале све АРРА појединачно са НАРР. НАРР је током спровођења Програма вршила месечну валидацију извештаја и пратеће документације АРРА, припремала збирне прегледе реализације и о истом, у складу са уговорном обавезом, редовно, на месечном нивоу, извештавала надлежно Министарство привреде.

За цео период реализације Програма за плаћање АРРА је одобрено 1.247 информација, 210 обука, 1.607 сати саветодавних услуга и 124 промоције у укупном износу од 13.757.800,00 динара од чега је у 2016. години плаћен износ од 3.237.700,00 динара односно 3.246.006,80 динара са трошковима платног промета.

1.5. Програм подршке развоју иновативних кластера за 2015. годину

Општи циљ Програма подршке развоју иновативних кластера за 2015. годину јесте повећање продуктивности и конкурентности домаћих предузећа и предузетника повезивањем у кластере, као и јачање сарадње микро, малих и средњих предузећа и предузетника са научноистраживачким организацијама.

Специфични циљеви овог програма су: 1) јачање капацитета предузећа за технолошки развој и иновације кроз активан партнерски однос између предузећа и научно-истраживачких организација и њиховим укључивањем у пројекте са комерцијалним циљевима; 2) успостављање стратешког партнерства са циљем раста специјализације, развоја материјалних и људских ресурса и инфраструктуре значајних за раст продуктивности; 3) повећање вредности и обима промета предузећа и предузетника на домаћем и међународном тржишту; 4) успостављање сарадње са кластерима у региону и припрема за израду заједничких пројеката.

Јавни позив је био отворен од 09. јула до 27. августа 2015. године. Буџет овог програма приликом објављивања јавног позива износио је 10.000.000,00 динара. Ребалансом буџета НАРР, још три милиона динара је додато овом програму, па је на крају укупан буџет износио 13.000.000,00 динара. Пријаве су се подносиле АРРА и оне су их сукцесивно прослеђивале НАРР-у. Укупно је пристигло 25 пријава.

Пројектне активности које су предмет финансирања су:

- 1) трошкови израде и/или реализације заједничких иновативних пројеката који се односе на развој нових или побољшање постојећих производа, процеса или услуга;
- 2) трошкови израде и испитивање прототипа и новог дизајна производа и амбалаже, увођење и тестирање новог процеса производње;
- 3) сајамске активности кластер организације.

Средства у оквиру Програма била су намењена за учешће у финансирању до 50% оправданих трошкова пројекта, без пореза на додату вредност. Преостали износ средстава кластери су

били обавезни да финансирају из сопствених извора, из средстава која не потичу из буџета Републике Србије, буџета аутономне покрајине, буџета локалне самоуправе или донаторских организација. Средствима из Програма суфинансиране су све пројектне активности које су започете након 01.01.2015. године, а нису биле завршене до тренутка објављивања Јавног позива.

Средства одобрене бесповратне помоћи су се исплаћивала на рачун кластера према следећој динамици:

- 50% одобреног износа је било исплаћено након потписивања уговора између НАРР и кластера, и то у року од 30 дана од дана потписивања;
- преосталих 50% одобреног износа је било исплаћено након реализације пројектних активности, односно након подношења извештаја о реализацији пројектних активности и остале неопходне документације чији је садржај дефинисан уговором.

До 27. августа 2015. године стигло је 25 пријава. Проверавајући претходно да ли пријава испуњава формалне услове и да ли је у сагласности са наменом јавног позива, Комисија за избор и селекцију захтева је, уз подршку лица задужених за обављање административно-техничких и стручно оперативних послова, спровела поступак оцењивања, а потом и презентовања предлога пројеката од стране представника кластера.

Након одржаних презентација, Комисија је формирала коначну ранг листу на основу које се извршила расподела бесповратне финансијске помоћи изабраним кластерима. Укупно 20 захтева је позитивно оцењено и са њима је потписан уговор о додели бесповратних средстава. Три кластера нису имала довољан број бодова, а два кластера су одбијена због недостатка иновативности у њиховим пројектним предлозима.

Крајњи рок за реализацију пројектних активности је био 1. јун 2016. године и у 2016. години је исплаћен преостали део од 6.500.000,00 динара, авансна уплата у 2015. години је реализована у износу од 6.500.000,00 динара.

Преглед реализације Програма	
Број пријава	25
Број корисника којима су одобрена средства	20
Број корисника са којима је потписан уговор	20
Број корисника којима су исплаћена средства	20
Износ исплаћених средстава (РСД)	13.000.000,00

1.6. Програм подршке развоју конкурентности микро, малих и средњих предузећа, предузетника и задруга у 2015. години

Основни циљ Програма подршке развоју конкурентности микро, малих и средњих предузећа, предузетника и задруга је јачање конкурентности и иновативности ММСП и задруга кроз усклађивање њиховог пословања са захтевима међународних стандарда пословања, као и унапређивање пословних процеса, производа и услуга финансирањем до 50% оправданих трошкова пружаоца услуга.

Активности које су биле подржане Програмом биле су подељене у две групе и то:

I група активности: уређење пословања у складу са захтевима међународних стандарда пословања (имплементација стандарда, сертификација, ресертификација) и обележавање

производа „СЕ“ знаком; нови дизајн производа и амбалаже и електронска презентација предузећа;

II група активности: побољшање постојећих и развој нових технолошких процеса; побољшање постојећих и развој нових производа/услуга; тестирање нових производа и израда и имплементација специјализованог софтвера.

Средства су се додељивала у износу:

I група активности од 50.000,00 до 200.000,00 динара, осим за електронску презентацију предузећа за коју је могло да се одобри максимално 100.000,00 динара.

II група активности од 50.000,00 до 500.000,00 динара.

Јавни позив је био отворен од 09. јула до 19. августа 2015. године, а укупан буџет Програма износио је 30.000.000,00 динара. Пријаве су се подносиле АРРА и оне су их sukcesивно прослеђивале НАРР-у. Укупно су пристигле 603 пријаве. Број прелиминарно изабраних пријава по основу Извештаја Комисије о спроведеном поступку провере исправности пристиглих захтева и датом предлогу оцене захтева био је 163: број пријава на резервној листи био је 14; неблагоприятних није било; број пријава који не испуњавају услове по јавном конкурсима је 124; број пријава које су оствариле недовољан број бодова је 302. С обзиром на ограниченост буџета и велики број пријава, праг за одабир пријава се померио навише са 70 на 74 бода. Ребалансом буџета и усвајањем финансијског плана од стране Владе РС повећан је буџет за овај програм. Укупно је закључено 172 уговора у износу 32.986.800,00 динара.

Уговором је било дефинисано да привредни субјекти имају обавезу да реализују пројектне активности и пошаљу захтев за рефундацију закључно са 01. априлом 2016. године.

Преглед реализације Програма	
Број корисника којима су одобрена средства	177
Број корисника са којима је потписан уговор	172
Број корисника којима су исплаћена средства	157
Износ исплаћених средстава (РСД)	28.870.290,00

1.7. Програм подршке женском предузетништву у 2015. години

Циљ Програма је развој женског предузетништва односно повећање њиховог удела на тржишту, а кроз усклађивање пословања са захтевима међународних стандарда пословања, унапређивање пословних процеса, производа и услуга и јачање људских ресурса.

Јавни позив је трајао у периоду од 9. јула до 19. августа 2015. године и у спровођењу Пројекта је учествовало и 15 АРРА којима су достављане пријаве. Укупно је пристигло 180 пријава. Број одобрених пријава је 71, а укупно је одобрен износ од 10.605.000,00 динара.

По Пројекту су бесповратна средства додељена за 73 привредна субјекта у укупном износу 11.229.500,00 динара. Закључени су уговори са 71 привредним субјектом на укупан износ од 10.969.500,00 динара, а седам привредних субјеката је одустало од закључења уговора. Износ исплаћених средстава за 66 привредних субјеката је 10.519.500,00 динара.

Преглед реализације Програма	
Број корисника којима су одобрена средства	73
Број корисника са којима је потписан уговор	71
Број корисника којима су исплаћена средства	66
Износ исплаћених средстава (РСД)	10.519.500,00

Од укупно одобрених средстава за реализацију оба програма у износу од 39.389.790,00 динара, у 2016. години је реализован износ од 31.330.790,00 динара, односно 31.421.836,88 динара са трошковима платног промета.

1.8. Програм финансијске подршке пословним инкубаторима

У оквиру Програма подршке пословним инкубаторима реализована је група комплементарних али независних пројектних активности у периоду 2014-2016. година и то:

- Програм подршке развоју пословних инкубатора (ПИ) – финансијска подршка у 2015. години;
- Израда Приручника за оснивање и развој пословних инкубатора;
- Дан пословних инкубатора;
- Јачање људских капацитета пословних инкубатора;
- Каталог пословних инкубатора.

Програмом подршке развоју пословних инкубатора – финансијска подршка у 2015. години, буџетом је одређено 20.000.000,00 динара за подршку ПИ кроз пет група подршке развоју (подршка оперативном пословању, опремање ПИ, инфраструктурни радови на ПИ, подршка менаџменту ПИ и подршка маркетингу ПИ). У 2015. години и јануару 2016. године, укупно је реализовано 48 пројеката, у 16 пословних инкубатора, у укупној вредности 19.944.847,54 динара. Цео износ од 19.944.847,54 динара је реализован у 2015. години, у 2016. години су само реализоване активности мониторинга.

1.9. Пројекат подршке развоју приватног сектора – 'ПСД', УСАИД

Агенција реализује Пројекат подршке развоју приватног сектора у три града (Врање, Лесковац и Нови Пазар) и девет општина (Прешево, Бујановац, Медвеђа, Рашка, Сјеница, Тутин, Прибој, Пријеполје и Нова Варош) јужне и југозападне Србије, у сарадњи са независном агенцијом савезне Владе САД, USAID.

Након провере капацитета Агенције за наставак спровођења пројекта (након престанка са радом НАРР), USAID и Агенција су дана 25.04.2016. године потписали Анекс бр. 3 ОБР Уговора о наставку пројекта, док је Анексом бр. 4 одређен 31.12.2017. године за рок реализације Пројекта. Укупан буџет пројекта износи 4,160,000 УСД.

Корисници пројекта су из сектора агроиндустрије, модне индустрије (коју чине текстилна и индустрија одеће и обуће) и лаке индустрије. Групе корисника које су обухваћене пројектом су: ММСП, удружења и кластери, млади и жене (потенцијални предузетници и почетници у пословању).

Партнери на пројекту: Агенција је координатор PSD пројекта док су реализатори на терену акредитоване регионалне развојне агенције (АРРА), које су надлежне за подручје градова и општина где се Пројекат реализује, и то: АРРА „Златибор“ из Ужица, АРРА „СЕДА“ из Новог Пазара, Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа - ЦРЈПО из Лесковца и Регионална агенција за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа из Краљева.

Кроз реализацију две компоненте Пројекта, Агенција је у сарадњи са АРРА до сада подржала укупно 184 ММСП, 8 кластера-удружења и 60 почетника у пословању како кроз нефинансијску подршку, тако и путем финансијске подршке, и то:

- за ММСП кориснике из I и II пројектне године кроз спровођење Програма доделе бесповратних средстава за јачање конкурентности и иновативности микро, малих и средњих предузећа и предузетника у 2014. и 2015. години у оквиру Пројекта подршке развоју приватног сектора у јужној и југозападној Србији: средства су одобрена за реализацију 83 пројекта у укупном износу од 13.248.155,00 динара;

- кроз спровођење Програма доделе бесповратних средстава за јачање удружења/кластера у 2014. и 2015. години селектованих у оквиру Пројекта подршке развоју приватног сектора у јужној и југозападној Србији за реализацију укупно 10 пројеката: 5 удружења/кластера, у укупном износу од 3.738.180,00 динара;
- додељени су грантови за реализацију пројеката 6 удружења/кластера у укупном износу од 3.286.613,00 динара (за набавку заједничке опреме за чланице удружења/кластера).

Почетници у пословању корисници из I пројектне године:

- 166 полазника (почетника у пословању) похађало је 3 модула обука и то: 1. Како започети сопствени бизнис, 2. Припрема бизнис плана и пословање са банкама, 3. Управљање финансијама.
- 116 апликаната разрадило је пословну идеју кроз израђен бизнис план.
- 36 почетника у пословању изабрано је за доделу гранта (опреме за отпочињање/подршку пословању) у укупном износу од 21.009.089,77 динара.

Програм даљег развоја за доделу додатне опреме за добитнике грантова из прве године Пројекта, за 31 ММСПП процењена укупна вредност опреме укупно износи 25.840.795,32 динара.

Почетници у пословању корисници из II пројектне године:

- 159 полазника (почетника у пословању) похађало је 3 модула обука и то: 1. Како започети сопствени бизнис, 2. Припрема бизнис плана и пословање са банкама, 3. Управљање финансијама;
- 75 апликаната разрадило је пословну идеју кроз израђен бизнис план.
- 40 почетника у пословању је изабрано у ужи круг, односно њихове бизнис идеје ће бити анализирани са аспекта утицаја на животну средину;
- 24 почетника у пословању је добило машине-грантове у укупној вредности 150.000 УСД, тј око 16.800.000,00 динара.

Поред финансијске подршке, корисници Пројекта подржани су и кроз нефинансијску подршку и то кроз: обуке, менторинг, консалтинг, организацију Б2Б сусрета и сл.

Почетком новембра месеца (1. и 2. новембар 2016. године) реализовани су пословни сусрети и мини сајам свих корисника Пројекта у Лесковцу. Пословни сусрети су реализовани као догађај за повезивање привредних субјеката преко организовања Б2Б састанака за компаније из области агро, модне и лаке индустрије и то из Србије, Македоније и Бугарске. Догађај је окупио 131 привредни субјекат и око 270 учесника у циљу промоције привредних активности, размене идеја, успостављања нових пословних контаката и повезивања потенцијалних пословних партнера.

За учешће на сусретима заинтересовани субјекти су се регистровали путем онлајн платформе b2brad.talkb2b.net.

Укупно је одржано 349 Б2Б састанака, што је три пута више него што је планирано и потврђено на самој Б2Б платформи. Начелно је склопљено око 160 послова, а конкретно је уговорено 14 послова.

Догађај су отворили амбасадор САД у Србији, г. Кајл Скот, в.д. директора Агенције г. Жељко Сертић и представници локалне самоуправе града Лесковца.

Цео износ планираних средстава од 45.000.000,00 динара је још увек резервисан за исплату након потписивања уговора.

1.10. Програм подршке пројектима прекограничне сарадње („СВС“) кроз финансирање учешћа апликаната/партнера

Имајући у виду све већи значај програма прекограничне/територијалне сарадње са једне стране, као и растући интерес институција и организација из Србије за укључивањем у ове програме са друге стране, припремљен је Програм подршке пројектима прекограничне сарадње у виду суфинансирања учешћа (контрибуције) пројектних партнера из Србије. У питању је шест програма прекограничне сарадње из финансијског периода (перспективе) 2014. - 2020. године, и то:

- Мађарска-Србија;
- Румунија-Србија;
- Бугарска-Србија;
- Хрватска-Србија;
- Србија-Босна и Херцеговина;
- Србија-Црна Гора.

Крајем 2015. године НАРР је објавила јавни позив за подршку пројектима прекограничне сарадње (СВС) кроз финансирање учешћа апликаната/партнера (у даљем тексту: ЈП), који је био отворен до 31.12.2016. године.

До затварања јавног позива, Агенцији пристигло је укупно 35 пријава. Комисија је дала предлог да се усвоји 24, а одбије 11 пријава.

Тренутно је у току припрема уговора о коришћењу бесповратних средстава у оквиру Програма подршке пројектима прекограничне сарадње са одобреним корисницима Програма који доставе потписан уговор са уговарачким телом, односно са корисницима којима пројекат буде одобрен од стране Делегације ЕУ, јер је услов за закључивање уговора и пренос средстава од стране Агенције да пројекат буде одобрен.

1.11. Успостављање и промоција менторинг услуге за ММСП у земљама западног Балкана – Србија, БиХ и Црна Гора – ЈСА

У августу 2015. године, тим НАРР-а поднео је нови предлог пројекта „Успостављање и промоција менторинг услуге за МСПП у земљама Западног Балкана, фаза 2” 2017. -2020.

Предлог је подржало Министарство привреде.

Предлог пројекта односи се на затварање циклуса стандардизоване услуге менторинга у Србији, као и наставак трансфера српске експертизе на пољу менторинга у БиХ и Црну Гору и Македонију уз подршку јапанских експерата.

Средином септембра из ЈСА Токуо стигло је одобрење и одлука да Агенција још једном буде лидер новог пројекта техничке подршке са ЈСА-ом, те да заједно подржимо регионалну сарадњу и развој МСПП на западном Балкану у периоду 2017-2020.

1.12. Програм транснационалне дунавске сарадње

Дунавски транснационални програм је финансијски инструмент специфичног опсега који подржава обједињавање политика у подручју Дунава у одабраним пољима. Основни програмски приоритети обухватају: иновативно и друштвено одговорно пословање, еколошки и културно одговорно деловање, бољу повезаност и енергетску одговорност унутар дунавског региона, као и добро управљање овим регионом.

Програм је усредсређен на подстицање иновација и предузетништва, очување животне средине и културних добара, унапређење повезаности и смањење емисије штетних гасова у региону Дунава. Циљ је пружање подршке пројектима прекограничне сарадње у складу са

приоритетима стратегије Европске уније за дунавски регион у девет земаља чланица ЕУ (Аустрији, Бугарској, Хрватској, Чешкој, Мађарској, Немачкој, Румунији, Словачкој и Словенији) и пет земаља које нису у ЕУ (Босна и Херцеговина, Србија, Црна Гора, Молдавија и део Украјине).

Европски фонд за регионални развој ће обезбедити 202 милиона евра, а осталих 19,8 милиона доћи ће кроз инструменте помоћи земљама кандидатима за чланство у ЕУ.

У оквиру овог програма, Агенција учествује у спровођењу два пројекта: Учвршћивање извршне истраживачке инфраструктуре у Дунавском региону (RI2integrate) и Развијање акцелератора за побољшан приступ финансирању иновација ММСП (Accelerator). Очекује се потписивање меморандума о сарадњи између Агенције и осталих партнера на пројектима.

1.13. Немачка организација за техничку сарадњу „GIZ“

Сарадња са ГИЗ је реализована кроз неколико иницијатива:

- у оквиру „ACCESS 2“ пројекта, ГИЗ је пружио подршку реализацији Програма за развој пословних инкубатора и то ангажовањем експерта Франц Дитриха (скрининг пословних инкубатора, израде мапе пута за развој ПИ, обуке, консалтинг, ауторски материјал уступљен на коришћење за потребе израде Приручника за оснивање и развој пословних инкубатора);
- у оквиру Програма за развој пословних инкубатора, ГИЗ је обезбедио и штампу и техничку припрему за штампу Приручника за оснивање и развој пословних инкубатора. Такође, ГИЗ је учествовао и у организацији Дана инкубатора, одржаног у Научно-технолошком парку, Београд – Звездара 20.04.2016. године;
- ГИЗ је организовао и округли сто на тему Одрживи развој ММСП у Србији који је одржан 15.04.2016. године;
- У организацији ГИЗ одржана је и Припремна радионица за ПСД пројекат ГИЗ, у периоду 19-20. септембар 2016. године у Врднику. На радионци је представљен модел реорганизације три постојећа програма подршке ГИЗ у Србији у нови ПСД пројекат, који се усмерава на развој три сектора и то: органска пољопривреда, ИТ и машинска индустрија.

2. ПРОЈЕКТИ ЗАПОЧЕТИ У 2016. ГОДИНИ

2.1. Пројекат подршке почетницима за започињање посла START-UP

Пројекат подршке почетницима за започињање посла – Start up Агениција реализује у сарадњи са АРРА.

Општи циљ Пројекта је развој и промоција предузетничког духа и подстицање предузетништва жена, младих и социјалног предузетништва, док су специфични циљеви били успостављање инструмената за подршку почетницима у пословању; подршка женском предузетништву, предузетништву младих и социјалном предузетништву; пружање помоћи незапосленим лицима да покрену сопствени посао – подршка отварању нових ММСП и предузетника; подстицање отварања нових радних места.

Право учешћа у пројекту имала су незапослена лица и то: жене; млади у старосној доби од 18-30 година (у тренутку објављивања јавног позива); тешко запошљиве категорије (старији од 45 година (у тренутку објављивања јавног позива) - посебно вишкови који су остали без посла током приватизације или у предузећима у процесу реструктурирања или након

рационализације у јавном сектору, особе са инвалидитетом и особе без стручних квалификација); лица из девастираних подручја која региструју делатност на том подручју.

Пројектом су подржане пословне идеје везано за обављање делатности производње, прераде или појединих услужних делатности (IT сектор, иновативне делатности и креативне индустрије). Средства су додељивана у износу од 300.000,00 до 1.000.000,00 динара, без ПДВ-а, што представља до 50% укупне вредности пројекта, уз обавезу корисника да обезбеди сопствено учешће од минимум 50% од укупне вредности пројекта.

Јавни позив је трајао од 20.04.2016. године до 20.06.2016. године. Пројекат се реализује у *две фазе*, и то:

- I фаза Пројекта – *Обука за започињање бизниса;*
- II фаза Пројекта – *Додела бесповратних средстава и менторинг.*

Укупно је примљено 198 пријава за I фазу пројекта, од чега су 156 одобрене, а 42 су одбачене. У току јула и августа реализована је обука за 156 корисника чије су пријаве одобрене. Обуке су реализовале АРРА агенције до 12.08.2016. године. Након тога, потенцијални корисници су припремили пословне планове и пријавили се за II фазу Пројекта. За обуке је исплаћено укупно 1.452.516,00 динара.

У II фази пројекта укупно је примљено 125 пријава. Све пријаве су оцењене и сви кандидати су бранили своје пословне идеје пред Комисијом. Седнице су се одржавале у Београду, као и у већим градовима у којима је било више потенцијалних корисника (Суботица, Крушевац, Краљево, Лесковац, Ниш и Нови Сад). Припремљени су Извештаји Комисије и одлуке о избору за 116 корисника којима је укупно одобрено 79.155.464,00 динара, а затим и уговори за укупно 113 кандидата (три кандидата су у међувремену одустала од потписивања уговора). У 2016. години је исплаћен износ од 72.379.469,00 динара.

Потписани су уговори са АРРА о реализацији услуге менторинга и мониторинга који ће спроводити АРРА. Планирано је да се услуга менторинга реализује кроз мрежу АРРА у првој половини 2017. године, односно до 30.06.2017. године, а да након тога АРРА наставе мониторинг корисника, с обзиром да су сви корисници преузели обавезу да послују минимум две године и да у том периоду не отуђују основна средства нити смањују број запослених у оквиру Пројекта. За реализацију ових активности су планирана средства у укупном износу од 8.547.484,00 динара и средства су обезбеђена у Финансијском плану Агенције за 2017. годину. Теренску контролу корисника Пројекта АРРА ће обављати до краја 2018. године.

2.2. Програм подршке пословној институционалној инфраструктури

У оквиру програма Година предузетништва, креиран је Програм подршке пословној институционалној инфраструктури у циљу подршке развоју пословне институционалне инфраструктуре, као групе идентификованих институција и организација усмерених на пружање услуга развоја пословних капацитета потенцијалних и постојећих предузетника и ММСП, а која је заснована на знању, иновативности, конкурентности и пословном удруживању.

Циљна група – субјекти пословне институционалне инфраструктуре.

Право учешћа имали су: кластери, пословни инкубатори, научно технолошки паркови, акредитоване регионалне развојне агенције, удружења, задруге, привредне коморе (који учествују самостално или у конзорцијуму као водећи партнер или партнер), као и научно истраживачке организације, институти и факултети (даље: НИО) (који учествују само као партнер у оквиру конзорцијума, односно не могу наступити самостално, нити као водећи партнер).

Укупан расположиви буџет износио је: 130.000.000,00 динара.

У оквиру укупног буџета Програма, средства су подељена по намени у оквиру две компоненте на следећи начин:

- За Компоненту 1 укупно је опредељено 90.000.000,00 динара
- За Компоненту 2 укупно је опредељено 40.000.000,00 динара.

Расположива средства се одобравају по пројекту као суфинансирање у висини до 50% оправданих трошкова пројекта, без ПДВ. Пројекти се одобравају у распону од 500.000,00 до 5.000.000,00 динара. Сваки потенцијални корисник могао је да кандидује више пројеката, самостално и/или као партнер у оквиру конзорцијума.

У оквиру Компоненте 1 средства су била намењена за:

- Развој заједничког производа и/или развој технолошких процеса и/или набавка заједничке опреме и/или инфраструктурно опремање заједничких погона и опционо: успостављање нових механизма сарадње између ММСП који доприносе повећању конкурентности;
- Креирање ланаца вредности у циљу повећања степена финализације производа са претежним уделом домаће сировине;
- Креирање ланаца добављача у циљу успостављања пословне сарадње између великих купаца и ММСП;
- Проширење капацитета постојећих или оснивање нових ПИ и опционо: унапређење модела пословне инкубације;
- Унапређење инфраструктурних капацитета постојећих НТП и опционо: унапређење модела подршке од стране НТП;
- Имплементација истраживачко развојних резултата НИО код ММСП;
- остале пројектне активности које доприносе остварењу специфичних циљева.

У оквиру Компоненте 2 средства су била намењена за:

- Развој нових и/или унапређење постојећих услуга Корисника намењених унапређењу конкурентности ММСП и предузетника и пружање истих крајњим корисницима;
- Развој услуга подршке иновативним ММСП и пружање истих крајњим корисницима;
- Успостављање нових механизма сарадње између ММСП који доприносе повећању конкурентности;
- Унапређење модела пословне инкубације;
- Унапређење модела подршке од стране НТП;
- Активности промоције предузетништва и примера добре праксе;
- Израда анализа и спровођење истраживања у сарадњи са НИО и ММСП на конкретним пројектима у циљу повећања конкурентности ММСП.

Агенција је подржала 46 пројеката укупне вредности 264.743.562,00 динара, док је учешће Агенције у суфинансирању одобрених пројеката било у укупној вредности од 128.058.384,00 динара. У 2016. години исплаћен је износ од 52.119.024,39 динара.

Реализација и имплементација одобрених пројеката наставља се и у току 2017. године, док је праћење ефеката по одобреним пројектима планирано да се обавља у наредне три године.

2.3. Програм подршке даљем развоју микро, малих и средњих привредних друштава , предузетника и задруга у 2016. години

Програм подршке даљем развоју има за циљ да пружи директну подршку развоју конкурентности микро, малих и средњих предузећа и предузетника, кроз учешће у финансирању трошкова увођења стандарда и означавања производа у складу са међународним стандардима пословања, као и развој консултантских услуга. Укупна расположива средства за реализацију Програма износе 57.500.000,00 динара.

Циљна група су правна лица категорисана као микро, мала, средња правна лица у складу са чланом 6. Закона о рачуноводству, предузетници/е који воде пословне књиге по систему двојног књиговодства, а који годишње финансијске извештаје достављају Агенцији за привредне регистре на обраду и којима је претежна делатност производња или прерада.

Средства су намењена за суфинансирање трошкова пружаоца услуга за следеће активности:

- Уређење пословања у складу са захтевима међународних стандарда пословања (имплементација стандарда или сертификација или ресертификација):
 - имплементација стандарда из области квалитета, заштите животне средине, безбедности хране и стандарда у функцији развоја привредног субјекта,
 - сертификација система менаџмента квалитета и стандарда у функцији развоја привредног субјекта,
 - ресертификација система менаџмента квалитета и стандарда у функцији развоја привредног субјекта.
- Припрема за добијање права на коришћење знака производа („СЕ“ знак, еко-знак, FSC CoC, знак органског производа,...)
 - усаглашавање производа са захтевима знака производа.

Средства су се додељивала у износу од 50.000,00 до 300.000,00 динара. Агенција на основу уговора са корисником средстава рефундира износ до 50% од укупног износа оправданих трошкова пројекта без ПДВ-а.

Јавни позив је трајао од 25. маја до 8. јула 2016. године. У спровођењу Програма учествовало је и 15 АРРА којима су подносиоци достављали пријаве и укупно су пристигле 473 пријаве.

Преглед реализације Програма	
Број пристиглих пријава	473
Број одобрених пријава	392
Број одбачених пријава	81
Износ додељених бесповратних средстава (РСД)	57.197.750,00

Укупно 205 корисника је поднело захтев за рефундацију са пратећом документацијом којом доказују завршетак реализације подржане активности и њима је пренесено 13.015.750,00 динара закључно са 31.12.2016. године.

2.4. Други Форум о привредној сарадњи Републике Српске и Републике Србије

У склопу јачања привредне и институционалне сарадње Републике Србије и Републике Српске, Агенција је наставила са иницијативом организовања привредног форума који би окупио привреднике из Р. Србије и Р. Српске у циљу повезивања и унапређења сарадње.

Агенција је у сарадњи са Републичком агенцијом за развој малих и средњих предузећа Републике Српске организовала Други привредни форум Републике Србије и Републике Српске, 18.11.2016. године у Новом Саду, у оквиру Мастер центра Новосадског сајма. Централни догађај Форума је окупио више од 200 учесника, а учешће су узели између осталих и председник Покрајинске Владе г. Игор Мирковић, председник Народне скупштине Републике Српске г. Недељко Чубриловић, министри у Влади Р. Србије и Р. Српске као и директори агенција, организатора овог догађаја. На овогодишњем Форуму представљени су значајни инфраструктурни пројекти, а дискутовало се и о значају увођења система дуалног образовања.

Осим конференцијалног дела, у пратећем делу програму Форума организоване су и радионице “Регионална и прекогранична сарадња за одрживи развој” и “Подршка конкурентности МСП кроз иновације – сарадња науке и привреде“. На овим панел дискусијама учешће су узели представници развојних агенција, привредних комора као и представници других институција и привредника из Р. Србије и Р. Српске као и из земаља у окружењу. Радионице су биле одлична прилика да се размене искуства, најбоље праксе учесника, размене информације, умреже идеје и представе пројекти и могућности за потенцијалну сарадњу.

У радном делу Форума, у сарадњи са Европском мрежом предузетништва, одржани су Међународни пословни сурети. Учесће је узело 121 предузеће из Србије, Босне и Херцеговине, Словеније, Мађарске, Румуније и Бугарске. Одржано је преко 350 састанака. Окупљени представници различитих сектора су у оквиру међународних пословних сусрета имали могућност да директно промовишу своје пословање, активности, производе и услуге, успоставе нове пословне контакте и пронађу потенцијалне пословне партнере.

Значајну подршку у организацији овог догађаја дале су и Акредитоване регионалне развојне агенције. Последњег дана Форума, Регионална развојна агенција Бачка организовала је за делегацију из Р. Српске посету Радној зони Шимановци, општина Пећинци. У оквиру те посете привредници и представници институција из Р. Српске имали су могућност да се упознају са предностима које пословање у оквиру радних зони нуди као и да посете дистрибутивни центар компаније “Силбо” која послује у оквиру Радне зоне Север у Шимановцима.

Привредни Форум је постао традиционални догађај окупљања привреде и институција из Р. Србије и Р. Српске, а планирано је да се у 2017. одржи Трећи Форум и то у Републици Српској где ће домаћини бити представници Републичке агенције за развој малих и средњих предузећа Републике Српске.

2.5. Пројекат промоције „Године предузетништва 2016“

Пројекат промоције „Године предузетништва 2016“ (у даљем тексту: Пројекат) је пројекат који је покренуло Министарство привреде и у 2016. години је обухватило више од 30 различитих програма помоћи приватном сектору, финансијску и нефинансијску подршку онима који почињу пословање, програме усмерене на унапређење пословања, иновације, инвестиције и извоз. Како је важан елемент успеха Пројекта и промоција, она је реализована кроз читав низ осмишљених активности са партнерима, међу којима изузетан значај има и Агенција.

У складу са својим надлежностима, Агенција пружа подршку директним улагањима и промоцији извоза, али и имплементира пројекте који за циљ имају унапређење конкурентности, регионалног развоја и угледа Републике Србије. Посебну пажњу Агенција посвећује развоју предузетништва и подржава развој компанија, посебно малих и средњих предузећа и предузетништва кроз различите пројекте. Идеја Пројекта је и ширење идеје о предузетништву и приватној иницијативи као доминантном начину размишљања у економији, образовању, култури, државним политикама и свим другим сферама.

Агенција је реализовала националну кампању са идејом информисања и мотивисања што већег броја потенцијалних корисника Пројекта да се укључе, али и са циљем да се обезбеди даља институционална, медијска и друштвена подршка ширењу идеје предузетништва. За ове активности је било потребно ангажовање спољних стручњака из области маркетинга и комуникација.

Промоција је реализована кроз две групе активности:

Прва група активности је реализована у периоду од почетка августа до краја новембра 2016. године, кроз: израду интегрисаног комуникацијског плана, укључујући и план дигиталне комуникације и план закупа медија (шtamпани, радио, интернет) са јасно дефинисаним циљевима, планом активности и системима евалуације; креирање садржаја прилагођеног интернету и припрему плана дистрибуције садржаја (израда графичких решења, банера и рекламних слика адекватних за објављивање у штампаним медијима и на интернет странама, при чему су банери и рекламне слике са националним обележјима Републике Србије, Владе Републике Србије, бојама националне заставе и графичким садржајима који су уско повезани са привредним, индустријским и предузетничким мотивима); ангажовање фотографа, израду видео клипова за објављивање на телевизији и на интернету, као и на Youtube, Facebook и Twitter-у; израду аудио цинглова за потребе објављивања на радио станицама; припрему текстуалних прилога, најаву догађаја, извештаја са актуелних догађаја у области предузетништва, привреде и актуелне кампање за подршку предузетништву; објављивање садржаја на интернету и на друштвеним мрежама и закуп простора на интернет порталима; објављивање текстуалног, графичког садржаја и реклама у локалним штампаним медијима; објављивање аудио цинглова на радио станицама на националном, регионалном и локалном нивоу.

Друга група активности је реализована кроз објављивање рекламних паноа - билборда на централним локацијама у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу, Чачку, Суботици, Бору, Краљеву, Сомбору, Крушевцу и Зрењанину. Билборди су постављени и у два период: у јулу и октобру 2016. године.

Учешћем Агенције у реализацији Пројекта остварена је пунија информисаност јавности, а пре свега потенцијалних корисника Пројекта.

Укупна вредност пројекта је износила 8.412.534,58 динара, где су изабрана два стратешка партнера за реализацију читавог програма.

2.6. Програм интернационализације

Програм се састоји из 2 компоненте:

2.6.1. Програм подршке интернационализацији привредних друштава, предузетника и кластера у 2016. години

Основни циљ овог програма је интернационализација привредних друштава, предузетника и кластера у циљу присутности и остваривања већег прихода на међународном тржишту. Циљну групу чине правна лица категорисана као микро, мала, средња и велика правна лица у складу са чланом 6. Закона о рачуноводству, предузетници који воде пословне књиге по систему двојног књиговодства, који годишње финансијске извештаје достављају Агенцији за привредне регистре на обраду и којима је претежна делатност производња или прерада, као и кластери који су оријентисани на производну или прерађивачку делатност и који су уписани у регистар удружења у Агенцији за привредне регистре.

Укупно расположиви буџет за реализацију Програма првобитно је износио 90.000.000,00 динара, а затим је ребалансом опредељено додатних 20.000.000,00 динара, што укупно чини 110.000.000,00 динара.

Средства из Програма намењена су за суфинансирање трошкова пружаоца услуга за следеће активности:

- Нови дизајн производа и амбалаже;
- Побољшање постојећих и развој нових технолошких процеса;

- Побољшање постојећих и развој нових производа намењених и страним тржиштима;
- Тестирање нових производа;
- Учешће на међународним сајмовима у иностранству;
- Испитивање страног тржишта.

Велика предузећа и кластери могу конкурисати само за две врсте активности:

- Учешће на међународним сајмовима у иностранству;
- Испитивање страног тржишта.

Средства се додељују у износу од 50.000,00 до 1.000.000,00 динара за привредна друштва и предузетнике у зависности од врсте активности, док се за кластере средства додељују у износу од 100.000,00 до 2.000.000,00 динара. За учешће на сајмовима привредним друштвима се додељују средства у износу до 600.000,00 динара ако нису до сада извозили, односно до 1.000.000,00 динара уколико већ извозе. Агенција на основу уговора са корисником средстава рефундира износ до 50% од укупног износа оправданих трошкова пројекта без ПДВ-а.

Јавни позив је расписан 27. априла 2016. године и траје до утрошка средстава. У спровођењу Програма учествује и 15 АРРА којима подносиоци достављају пријаве. Закључно са 2016. годином одобрено је укупно 183 пријаве у укупном износу од 85.277.850,00 динара од чега је у 2016. години реализован износ од 22.073.550,00 динара.

2.6.2. Унапређење пословања и промоција српске привреде на иностраним тржиштима

Ради већег и континуираног присуства српске привреде на иностраним тржиштима и побољшања имиџа Републике Србије у иностранству, Агенција ће реализовати низ активности ради унапређења пословања и промоције домаћих компанија и домаће привреде иностраним тржиштима. Кроз реализацију ове компоненте, Агенција ће подржати домаће компаније да изађу на нова тржишта, повећају обим спољнотрговинске размене са иностранством, као и представити домаћу привреду, привредне потенцијале и услове за пословање у Републици Србији. Укупан буџет Компоненте 2 износи 216.000.000,00 динара.

Компонента 2 се састоји из 2 подкомпоненте:

1. Избор идејног решења за промоцију српске привреде на страним тржиштима,
2. Организација промотивних активности.

Агенција је у 2016. години започела реализацију друге компоненте и то расписивањем јавног позива за Конкурс за избор најбољих пројектних идеја, које за циљ имају представљање инвестиционог пројекта у једном региону или делу региона у Републици Србији. Конкурс је отворен до 31. марта 2017. године, а право учешћа имају пројектни тимови акредитованих високошколских установа, које може чинити један професор у улози ментора и студенти те установе. Сваки пројектни тим може поднети само један предлог пројектне идеје, а високошколска установа може учествовати на конкурс са више пројектних тимова. Пројектне идеје се не морају односити на регион у коме се налази седиште високошколске установе. О избору најбољих пројектних идеја одлучиваће Комисија.

Укупан наградни фонд за најбоље рангиране предлоге пројектних идеја је 4.000.000,00 динара, док је вредност прве награде 1.000.000,00 динара. Другопласирана идеја биће награђена са 800.000,00 динара, трећепласирана са 600.000,00 динара, док ће са по 400.000,00 динара бити награђени пројектни тимови у посебним категоријама: најбоље брендинг решење, решење за најбољи утицај на животну средину, решење за најбољи допринос новом запошљавању и решење за најбољи утицај на развој заједнице.

2.7. Европска мрежа предузетништва (Enterprise Europe Network)

Европска мрежа предузетништва, као највећа европска мрежа за пословну подршку, нуди разнолику помоћ микро, малим и средњим предузећима и предузетницима у Европској унији и шире. Конзорцијум који овај пројекат спроводи у Србији, осим Агенције, чине и Привредна комора Србије, Иновациони центар Машинског факултета у Београду, Пословни инкубатор Нови Сад, Универзитет у Нишу, Институт Михајло Пупин.

Привредна комора Србије координира Мрежом у Србији. Пројекат Европска мрежа предузетништва се реализује у оквиру ЕУ Програма за конкурентност предузећа и МСП (COSME). Од укупног буџета за реализацију пројектних активности на овом пројекту, партнери унутар Конзорцијума ЕЕН Србија су дужни да обезбеде 40% износа, док бесповратна средства ЕАСМЕ износе 60%. Буџет за 2016. годину је био 21.165,00 евра од којих је 8.466,00 евра учешће Агенције, а 12.699,00 евра су бесповратна средства од стране Европске комисије.

Радни програм Агенције за 2016. је предвиђао четири активности на Пројекту:

1. Прекограничне партнерске услуге за подизање пословне сарадње: Услуге имају за циљ да омогуће и помогну ММСПП да унапреде своје пословање и да се укључе у процес интернационализације. ММСПП се анимирају и подстичу да учествују на међународним пословним сусретима тј. брокерским догађајима (business-to-business, cluster-to-cluster, company mission) који се организују у оквиру националних и међународних научно-пословних конференција, сајмова у земљи и иностранству и другим догађајима са циљем да се предузећа одређених сектора из различитих земаља састану и на једном месту размене идеје, искуства, примере добре праксе пословања и као крајњи циљ успоставе пословну сарадњу.
2. Услуге подршке и информисања: Агенција има обавезу да пружи информације и подршку домаћим МСПП у вези са услугама које Мрежа пружа, а тичу се интернационализације пословања, услова за пословање на ЕУ тржишту, пружање информација о ЕУ програмима.
3. Промоција Мреже и комуникационе активности: Агенција је у обавези да промовише услуге Мреже и активности међу ММСПП у земљи. Агенција ће своје услуге промовисати путем медија, ИТ алата, ЕЕН алата и друштвених мрежа са циљем што веће доступности информација о услугама и активностима које Мрежа нуди.
4. Учествовање у активностима Мреже: Представници Агенције у обавези су да учествују на свим догађајима (састанцима, конференцијама, манифестацијама, секторским групама, тренинзима, саветодавним надзорним групама) које организује Европска мрежа предузетништва.

У 2016. години постигнути су следећи резултати:

- Организовани су Међународни пословни сусрети у Новом Саду (18. новембра) за време трајања Другог привредног форума Републике Србије и Републике Српске. Учествовало је 121 предузећа из 6 земаља: Словеније, Мађарске, Румуније, Босне и Херцеговине, Бугарске и Србије. Одржано је преко 350 састанака.
- ЕЕН тим Агенције је учествовао у коорганизацији Међународних пословних сусрета у Цељу (Словенија), Темишвару (Румунија) и Селенчи (Србија).
- ЕЕН тим Агенције је интезивно радио на спајању домаћих и иностраних фирми. Одоговорено је на 147 захтева из иностранства везаних за наша предузећа. Послат је 31 захтев за информација ка колегама у иностранству.

- У базу предузећа убачено је 8 нових домаћих фирми оријентисаних на извоз. Одржано је преко 20 састанака са домаћим фирмама које су упознате са радом Европске мреже предузетништва.
- Потписано је 6 споразума о сарадњи (Partnership agreement) између домаћих и страних предузећа и кластера.
- Пројекат се током године активно промовисао кроз презентације програма Агенције, као и преко Акредитованих регионалних развојних агенција.
- Чланови тима су учествовали на обукама за рад на Пројекту, који су се организовали у земљи и иностранству. Чланови тима су, у оквиру активности „Staff exchange“, имали радне састанке са EEN тимом мађарске трговачке куће, лидером у Мађарском EEN конзорцијуму.
- Током године одржавани су контакти са партнерима у конзорцијуму, као и партнерима из иностранства.

3. ПРОГРАМИ И МЕРЕ МИНИСТАРСТВА ПРИВРЕДЕ

Програм стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2016. години који се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција

Уредба о утврђивању Програма стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2016. години који се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција донета је на седници Владе 11. марта 2016. године, а за њену реализацију било је опредељено 41.250.000,00 динара.

Уредбом о измени Уредбе донетој на седници Владе одржаној 29. новембра 2016. године, дошло је до повећања опредељеног бруто износа на годишњем нивоу за сваку АРРА за спровођење обука и то на 1.200.000,00 динара.

Стандардизовани сет услуга представљао је пет група стандардизованих услуга, и то: информације, обуке, саветодавне услуге, менторинг и промоције. У спровођењу Програма је учествовало 15 АРРА у периоду април – децембар 2016. године. Међусобна права и обавезе у реализацији овог програма дефинисана су уговорима које су потписале све АРРА појединачно са Агенцијом.

За менторинг услуге састављено је Упутство за спровођење стандардизоване услуге менторинга, а све АРРА су закључиле посебне уговоре са Агенцијом о пружању ове услуге. Агенција је током спровођења Програма вршила месечну валидацију извештаја и пратеће документације АРРА, припремала збирне прегледе реализације и о истом, у складу са уговорном обавезом, редовно, на месечном нивоу, извештавала надлежно Министарство привреде.

Према поднетим месечним извештајима АРРА ће бити пренесено укупно 25.636.400,00 динара, у 2016 години је реализован износ од 13.419.100,00 динара односно 13.455.337,90 динара са трошковима платног промета. Од пријављених услуга одобрено је 15.566 пружених информација, 368 организованих обука са 4.924 полазника, 207 промотивних догађаја са 4.082 присутних, 1.675 сати саветодавних услуга и 3.995 сати менторинга за 103 корисника.

3.1. Програм подршке малим предузећима за набавку опреме у 2016. години

Циљ Програма јесте јачање конкурентности привредних субјеката, унапређење њиховог пословања и интернационализације, као и креирање нових радних места кроз инвестиције у опрему.

Програм подршке малим предузећима за набавку опреме у 2016. години спроводило је Министарство привреде у сарадњи са Агенцијом, пословним банкама и лизинг кућама, одабраним на јавном позиву, а које су понудиле најповољније услове по питању висине камате, средстава обезбеђења, као и рочности.

Привредни субјекти који су задовољили услове Програма и којима су банке и лизинг куће укључене у реализацију Програма условно одобриле кредит, могли су да остваре право на суфинансирање до 25% нето вредности набавке производне опреме. Привредни субјекат је био у обавези да учествује са 5% сопствених средстава у трошковима набавке опреме, док се преосталих 70% нето вредности набавке производне опреме обезбеђивало из кредита, односно финансијског лизинга банака/лизинг кућа.

Прегледање, контролу формалне исправности и селекцију захтева и доношење одлуке о прихватању захтева и додели бесповратних средстава вршила је Комисија коју је решењем образовао министар привреде.

Опредељена средстава су износила 560.774.554,13 динара. У току трајања јавног позива, Комисија је донела позитивну одлуку о додели средстава за укупно 386 корисника. У складу са преузетим уговорним обавезама Агенција је након примљених одлука Комисије, достављала обавештења подносиоцима захтева о одлуци Комисије и изабране подносиоце позивала да приступе потписивању уговора о додели бесповратних средстава.

Агенција је потписала уговоре о додели бесповратних средстава са 373 корисника, којима је укупно пренето 541.978.546,79 динара.

Преосталих 13 привредних субјеката је одустало од набавке машина/опреме.

Укупно реализована средства са трошковима платног промета износе 543.070.590,38 динара (до 31.12.2016 543.952.849,67 јер је један корисник најавио одустајање од набавке опреме).

У складу са преузетим уговорним обавезама, Агенција ће и у наредном периоду наставити да прати реализацију, односно врши наменску контролу и о томе извештава Министарство привреде.

3.2. Програм стандардизованог сета услуга за акредитоване регионалне развојне агенције у 2016. години

Програм је реализован у складу са Уредбом о утврђивању Програма стандардизованог сета услуга за акредитоване регионалне развојне агенције у 2016. години („Сл. гласник РС“, бр. 60/2016) (у даљем тексту: Уредба), Уговором о пружању услуге у реализацији Програма - стандардизованог сета услуга за акредитоване регионалне развојне агенције у 2016. години (у даљем тексту: Уговор) закљученог између Министарства привреде број 404-02-96/2016-11 од 6. јула 2016. године и Агенције број 404-01-44/2016-01 од 13. јула 2016. године.

Акредитоване регионалне развојне агенције (АРРА) учествовале су у реализацији Програма који је спроведен кроз две групе услуга:

- учешће у припреми и спровођењу регионалних и локалних развојних пројеката у 2016. години и
- организовање и представљање програма Министарства привреде и то: Програма подстицања равномерног регионалног развоја у 2016. години.

У оквиру прве тачке, АРРА су учествовале у припреми укупно 134 пројекта од значаја за регионални и локални развој и сви су прихваћени и одобрени за плаћање у оквиру Програма. У оквиру друге тачке одржано је укупно седам промоција програма Министарства. Агенција је током реализације Програма обављала активности у вези са прикупљањем и обрадом кварталних извештаја и пратеће документације АРРА и припремом збирних прегледа и извештаја. Министарство привреде извршило је коначну валидацију кварталних извештаја АРРА и одобрено плаћање реализованих услуга. Министарство привреде је након обраде извештаја, на основу критеријума дефинисаних Уредбом и Уговором, Агенцији достављало обавештење о одобреним активностима.

АРРА су по овом програму искористиле укупно 23.278.301,68 динара, односно 23.317.295,58 динара са трошковима платног промета.

3.3. Програм подстицаја равномерног регионалног развоја у 2016. Години

3.3.1. Мера суфинансирања годишње чланарине јединица локалних самоуправа за рад и пословање АРРА

На основу Уредбе о утврђивању Програма подстицања равномерног развоја у 2016. години („Службени гласник РС“ бр. 60/16 И 75/16) за Меру суфинансирања чланарина ЈЛС за рад и пословање АРРА у 2016. години намењен је износ од 20.000.000,00 динара (у даљем тексту: Мера).

У складу са Уговором о пружању услуге у реализацији Мере суфинансирања годишње чланарине јединица локалне самоуправе за рад и пословање акредитованих регионалних развојних агенција у 2016. години, закљученим између Министарства привреде и Агенције, реализација Мере поверена је Агенцији.

Агенција је за примила укупно 50 захтева јединица локалних самоуправа за суфинансирање чланарине и свих 50 захтева испуњавају услове за суфинансирање. Од укупно примљених захтева, трећој групи нивоа развијености припада 30 захтева јединица локалне самоуправе, које имају право на суфинансирање у износу од 25% пренетих средстава акредитованим регионалним развојним агенцијама. На јединице локалне самоуправе из четврте групе нивоа развијености односи се 14 захтева, са правом од 50% пренетих средстава акредитованим регионалним развојним агенцијама. На девастиране јединице локалне самоуправе односи се 6 захтева којима припада право на 75% пренетих средстава акредитованим регионалним развојним агенцијама.

Сви примљени захтеви су, са пратећом документацијом и Извештајем о прегледу достављених захтева за суфинансирање чланарине ЈЛС за 2016. годину, са прегледом средстава за суфинансирање за 2016. годину, предати Министарству привреде на одлучивање.

У 2016. години је исплаћен износ од 837.529,81 динара за реализацију ове мере из 2015. године.

3.3.2. Мера јачања регионалне конкурентности

Циљ мере је подршка регионалном развоју, повећање конкурентности у регионима и унапређење међуопштинске, међурегионалне, прекограничне и међународне сарадње. Мера се спроводити кроз подршку АРРА за суфинансирање учешћа у пројектима од значаја за регионални и локални развој који се финансирају из домаћих и међународних извора.

Бесповратна средства су намењена за суфинансирање учешћа АРРА у реализацији пројеката од значаја за регионални и локални развој, који су АРРА одобрени на јавном конкурсном код домаћег или међународног донатора.

Министарство привреде је прихватило за суфинансирање два пројекта, од три пристигле пријаве и донело одлуке, које су достављене Агенцији, на основу којих је Агенција закључила два уговора.

Уговори су закључени са Регионалном развојном агенцијом Бачка и Регионалном агенцијом за развој Источне Србије „РАРИС“. Пријава регионалног центра за друштвено економски развој „Банат“ је одбачена због непостојања сопственог учешћа.

Вредност закључених уговора износи 270.376,00 динара.

Пројекат регионалне развојне агенције „Бачка“ је завршен и исплаћена су средства од стране Агенције у износу 152.681,90 динара. РАРИС су пребачена средства по првој исплати у износу од 58.340,00 динара. Пројекат још увек није завршен. Укупно пренета средства по оба пројекта су 211.021,90 динара.

3.4. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

3.4.1. Акредитација регионалних развојних агенција

Регионалне развојне агенције, да би обављале послове из области регионалног развоја пролазе кроз процес акредитације, који је у надлежности Агенције. Акредитацијом, регионалним развојним агенцијама се поверавају одређени државни послови, односно спровођење развојних пројеката и активности које се финансирају из буџета Републике Србије и других извора.

Након две године од прве акредитације, АРРА подлежу процесу реакредитације. У 2016. години, обнову акредитације су добиле четири АРРА: Регионална агенција за развој и европске интеграције Београд, Регионална развојна агенција Подриња, Подгорине и Рађевине – Лозница, Регионална развојна агенција „Панонрег“ из Суботице и Регионална развојна агенција Браничево – Подунавље из Пожаревца.

3.4.2. Вредновање рада АРРА

Вредновање рада АРРА се врши на основу достављеног извештаја о раду АРРА за претходну календарску годину и извршене теренске контроле. За потребе вредновања рада формирана је Комисија. У извештајном периоду извршена је теренска контрола свих акредитованих регионалних развојних агенција. Комисија је припремила предлоге за оцену рада АРРА, на основу којег је директор Агенције донео коначну оцену о раду за 2015. годину.

II. СЕКТОР ЗА ДИРЕКТНА УЛАГАЊА

Сагласно одредби члана 156. став 1. тачка 3) Закона о улагањима ("Сл. гласник РС", бр. 89/2015) (у даљем тексту: Закон), Агенција је одређена као један од субјеката подршке улагањима. Правилником о организацији и систематизацији послова у Развојној агенцији Србије предвиђено је да се послови подршке улагањима реализују у оквиру Сектора за директна улагања. Под пословима подршке улагањима сматрају се послови дефинисани

одредбом члана 36. став 1. Закона, а нарочито сарадња са државним органима и организацијама и носиоцима јавних овлашћења, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе ради обезбеђивања услова за примену Закона и других прописа којима се уређују питања од значаја за унапређење привредног развоја и улагања; праћење примене Закона и предлагање одговарајућих мера; вршење стручних и административно-оперативних послова у вези са пројектима привлачења директних инвестиција и улагања и праћење њихове реализације у складу са прописима; вођење евиденције улагача; пружање стручне и саветодавне подршке привредним друштвима; предлагање давања државне помоћи.

Инвестициони пројекти представљају улагања у материјална и нематеријална средства привредних субјеката којима се обезбеђује отварање нових радних места и запошљавање нових радника на неодређено време. У току 2016. године Сектор за директна улагања био је ангажован како у раду на новим или потенцијалним инвестиционим пројектима, тако и пројектима чија је реализација била актуелна током 2015. године.

Потенцијални инвестициони пројекти представљају могућност улагања привредних друштава која ће довести до нових привредних активности и отварања нових радних места. Према свом карактеру потенцијални инвестициони пројекти могу бити веома различити и самим тим захтевају различит приступ и врсту услуга које им може понудити Агенција. Између осталог потенцијални инвестициони пројекти се разликују по величини, привредном сектору у коме се обављају и начину имплементације, као и по држави из које инвеститор долази. Рад на потенцијалним инвестиционим пројектима представља једну од основних делатност Агенције.

У погледу привредног сектора или привредне делатности у којој ће се обављати потенцијални инвестициони пројекат, саветници Сектора за директна улагања су специјализовани за различите привредне секторе. Ова специјализација одговара потребама Агенције у смислу броја упита у одређеним секторима, а на основу статистика из претходних година. Пројекте у секторима који су недовољно заступљени да би се за њих издвојо посебан саветник, покривају саветници општих привредних делатности, али су сви саветници Агенције довољно обучени да могу по потреби прихватити рад на пројекту из сектора који није из домена њихове специјализације.

У табели 1 приказан је проценат броја упита у одређеним секторима према подацима из периода 2015. – 2016. године.

	Заступљеност упита 2015-2016	Број саветника:
Аутомобилска индустрија	32%	4
Прехрамбена индустрија	15%	2
Софтвер и ИКТ	12%	2
Текстилна индустрија	15%	3
Металска индустрија	3%	1
Дрвна индустрија	6%	2
Други индустријски сектори	17%	4
Укупан број		18

У погледу величине, потенцијални инвестициони пројекат се карактерише према два основна параметра: вредност инвестиције и број новоотворених радних места. На основу тога Агенција разврстава све пројекте у три категорије: мали, средњи и велики инвестициони пројекат (табела 2). Ова класификација није у вези са разврставањем инвеститора и њихових пројеката на мале, средње и велике, као и специјалне и стратешке пројекте, како то дефинишу прописи из области контроле и доделе државне помоћи, већ је успостављена интерно у Агенцији ради управљања задацима у сектору и прорачуна годишњих циљева.

Величина пројекта:	Вредност улагања:	Број радних места:	Просечна вредност:	Просечни број радних места:
Мали	0 - 5 милион €	0 - 100	2 милиона €	50
Средњи	5 - 10 милиона €	100 - 500	7 милиона €	200
Велики	10 + милиона €	500 +	40 милиона €	800

Табела 2 – Разврставање потенцијалних инвестиционих пројеката према величини

Када је у питању земља порекла потенцијалне инвестиције, важно је имати могућност комуникације са свим инвеститорима, на различитим језицима. Анализа потенцијалних пројеката из 2015. и 2016. године показује највећу заступљеност пројеката из Немачке, Италије, САД, Турске.

Немачка	21%
Италија	18%
САД	18%
Турска	9%
Србија	9%
Остали	25%

Табела 3. Земља порекла потенцијалних инвестиционих пројеката 2015. – 2016. година

Према начину имплементације потенцијални инвестициони пројекти се могу поделити на типове: „greenfield“, „brownfield“, приватизација, аквизиција или заједничко улагање. Према досадашњем искуству, интересовање инвеститора се углавном односи на „greenfield“ и „brownfield“ пројекте. За рад на улагањима типа „greenfield“, „brownfield“ или приватизацији, саветници за препоруку локације инвеститору користе базу локација. Код пројеката аквизиције или заједничког улагања, који подразумевају активно приватно привредно друштво као субјекат инвестиције, основно оруђе за рад ће је база добављача.

Развој потенцијалног инвестиционог пројекта прати се и приказује кроз седам различитих фаза. Од ових седам фаза, прве три захтевају највеће ангажовање Агенције и у оквиру њих инвеститор доноси одлуку да ли ће се инвестициони пројекат реализовати у Србији или не.

Седам фаза потенцијалних инвестиционих пројеката су следеће:

· Q&A – упит инвеститора	Инвестициони упит (потенцијални инвестициони пројекат)
· Избор локација	
· Припрема за имплементацију пројекта	
· Иницијална фаза имплементације	Инвестициони пројекат
· Фаза градње	
· Финализација пројекта	
· Имплементиран пројекат – „aftercare“ фаза	

Табела 4. Фазе инвестиционог упита и прелазак потенцијалног у инвестициони пројекат

Прву фазу представља **рад на упитима инвеститора**, који је и основна делатност сектора. Упити страних и домаћих инвеститора означавају назнаку интересовања за улагање у Србију и најчешће су део процеса упоређења Србије као инвестиционе локације са другим

конкурентским земљама. Сваки упит инвеститора представља конкретан сет питања у зависности од спецификације самог пројекта и делатности коју обавља. Велики број ових питања су генералне природе и понављају се у различитим упитима, али велики број упита представља специфична питања везана за конкретан пројекат на која саветник за улагања одговара из свог знања и искуства или врши истраживање како би пронашао адекватну информацију.

Приликом досадашњег рада један број питања се издвојио као стандардни сет питања који је заједнички свим инвеститорима. Ради што ефикаснијих одговора на питања генералне природе, Агенција је саставила такозвани „Info Pack“ документ на енглеском језику који садржи генералне податке о економском, пословном, пореском амбијенту, као и друге информације које представљају одговоре на најчешћа питања инвеститора. Овај документ такође садржи податке о конкретним индустријским секторима и представља полазну основу у раду на упитима. Поред „Info Pack“ документа, постоји и пет појединачних брошура које садрже основне информације о појединачним секторима, као и информације којима се Србија презентује као атрактивна инвестициона локација. Описани подаци представљају основу за рад на упитима инвеститора.

Врста података који су били тражени у оквиру упита инвеститора могла се класификовати на питања везана за:

- Опште податке о Србији;
- Генералне економске показатеље;
- Информације о присутним страним инвеститорима у Србији;
- Информације о конкретним индустријским секторима у Србији;
- Информације о царинској политици, могућностима слободне трговине;
- Податке о пореском окружењу и политици;
- Податке о цени и доступности радне снаге, као условима остваривања радних односа сагласно одредбама Закона о раду;
- Генералне информације о инфраструктури, транспорту и логистици у Србији;
- Информације о регулативи везаној за земљиште и изградњу;
- Информације о регистрацији и облицима привредних друштава, власништву над земљиштем и својинскоправним режимима;
- Информације о подстицајима за улагање;
- Податке о расположивим „brownfield“ и „greenfield“ локацијама;
- Информације о стању у различитим привредним секторима у Србији и могућим добављачима сировина и производа, као и многе друге специфичне информације.

Наравно, поред наведених, сваки инвеститор је имао посебан сет питања која су везана за његову област деловања, као и питања која могу бити од значаја управо за привлачење конкретне инвестиције у Републику Србију.

Избор локација је карактеристична интензивна фаза у оквиру рада на потенцијалном инвестиционом пројекту, у којој је Агенција сарађивала са јединицама локалне самоуправе, локалним коморама и удружењима. У оквиру избора локација сваки инвеститор је уз помоћ саветника Агенције разматрао различите „greenfield“ и „brownfield“ локације у Србији. Саветник сектора је, користећи базу инвестиционих локација или базу добављача предлагао инвеститорима списак најбољих опција на основу параметара њихових пројеката. У току 2016. године био је организован значајан број обилазака локација од старне инвеститора, при чему је претежан број таквих обилазака био вршен са саветницима у Агенцији.

Припрема за имплементацију пројекта представља фазу у којој је инвеститор у највећем броју случајева већ донео одлуку да ће инвестирати у Србији и то на конкретној локацији. Тада се интензивно разговара о начину реализације пројекта, подршци локалне самоуправе, потребним корацима за реализацију пројекта и временском плану, облику аранжмана са државом и подстицајним средствима. Кључна питања у овој фази су бројна а могу се истаћи следећа: стицање права над имовином, инфраструктура, урбанистички планови, локацијске и грађевинске дозволе, регистрација привредног друштва, ангажовање првих кадрова, споразуми и уговори са државом и локалном самоуправом и др. Током 2016. године саветници су пружали подршку инвеститорима око решавања питања која су настајала током имплементације, учествовали у организацији састанака и вршили истраживања у погледу оних елемената који су специфични за конкретни пројекат. Битно је напоменути да је у току 2016. године број оваквих асистенција порастао, пре свега због све веће комплексности инвестиционих пројеката, као и озбиљности инвеститора који су тежили да све евентуалне недоумице разреше пре него што отпочну фазу имплементације пројекта. У том смислу, подршка саветника у Агенцији се показала као изузетно значајна.

Иницијална фаза имплементације је фаза у којој је инвеститор постигао све споразуме са државом или приватним ентитетом који је субјект инвестиције и започиње имплементацију пројекта. Карактеристично за ову фазу је ангажовање пројектантских кућа за развој грађевинских планова или планова реконструкције, договарање послова са локалним добављачима, ангажовање Националне службе за запошљавање или приватних агенција за људске ресурсе. У овој фази се даље интензивира рад са локалном самоуправом и њеним службама док ангажовање Агенције и републичких органа постаје мање. Самим тим, улога саветника Агенције се углавном сводила на неопходне консултације.

Фаза градње подразумева успешно добијање потребних дозвола и интензивне радове на изградњи нових објеката или реконструкцији постојећих. Ангажовање Агенције је у овој фази у пракси минимално, осим у случају постојања потребе за повезивањем инвеститора са одређеним државним институцијама и решавањем неподвижних проблема. Поред тога, Агенција одржава редован контакт са инвеститором како би била сигурна да имплементација пројекта тече без проблема. На тај начин, саветници Агенције су током 2016. године кроз контакт са инвеститорима пратили ток имплементације пројекта.

Финализација пројекта представља једну од најдужих фаза у којој инвеститор има припремљен простор за обављање својих привредних делатности и започиње интензивно запошљавање радника и инсталацију опреме за рад. Уколико се пројекат посматра кроз стандардни период код доделе државне помоћи, од три године за реализацију пројекта, ова фаза у најчешћем случају траје око две године. Ангажовање Агенције у овој фази такође није веома интензивно, осим послова праћења реализације пројекта, помоћи у специфичним ситуацијама и администрирања државне помоћи. Са друге стране, у овој фази често може доћи до разговора о проширењима пројекта и новим пројектима инвеститора, што само указује на ниво задовољства инвеститора начином имплементације инвестиционог пројекта. У том смислу инвестициони саветници су током 2016. године покушавали да кроз комуникацију са инвеститорима прибаве информације о току пројекта, али и евентуалним могућностима за његово проширење.

„Пост инвестиционе активности“ фаза пројекта долази по успешној имплементацији целог пројекта. Циљ Агенције је да инвеститор већ пре доласка у ову фазу размотри проширење пројекта или улагање у потпуно нови инвестициони пројекат у Србији. Са становишта доделе државне помоћи пројекат се овде налази у „мониторинг“ фази. Константан контакт са

инвеститором се у сваком случају наставио, а евентуални проблеми су се решавали у циљу обезбеђење даљих инвестиција.

Све претходно наведене фазе доводе до коначне реализације једног инвестиционог пројекта, који се може представити процентом реализације инвестиционих упита.

Процент реализације инвестиционих упита представља однос између укупног броја инвестиционих пројеката и инвестиционих упита или потенцијалних инвестиционих пројеката. Овај проценат се може рачунати на годишњем или вишегодишњем нивоу и представља успешност реализације интересовања инвеститора за улагањем. У рачунању процента не треба рачунати оне пројекте који су из било ког разлога прекинули започету имплементацију. Рад Агенције није једини фактор који утиче на одлуку инвеститора да пређе из инвестиционог упита у имплементацију пројекта, али Агенција преданим радом мора учинити све што је могуће како би до ове одлуке дошло.

Процент реализације инвестиционих упита се такође може мерити у односу вредности или броја радних места упита и пројеката. Исто тако, може се рачунати на годишњем нивоу, али с обзиром да у току једне године Агенција ради и на пројектима и из претходне године јер је процес одабира инвестиционе локације и развоја инвестиционих пројеката најчешће вишегодишњи процес, не сме се превише лако узети као индикатор успешности рада, поготову с обзиром на чињеницу да у рачунању на годишњем нивоу проценат постаје висок у оној години у којој постоји мали број упита, што се не може сматрати успехом.

У доњој табели дат је преглед пројеката на којима је Сектор за директна улагања радио током 2016. године:

	Пројекти на којима је СДУ радио у 2016. години						
	Број пројеката	Висина инвестиције (мил. €)	Број радних места	Пројекти на чекању	Пројекти без подстицаја	Пројекти у току	Пројекти са подстицајима
Сектор за аутомобилску индустрију	26	494.8	21,812	6	2	9	9
Сектор електронске, машинске, хемијске индустрије и ИКТ	28	465.19	15,709	7	6	9	6
Сектор текстилне, дрвне и прехранбене индустрије	40	185.98	7,238	10	16	7	7
УКУПНО	94	1,146	44,759	23	24	25	22

Табела 5

Рад на пројектима у својој завршној фази неретко води и до закључења уговора којима се инвеститорима додељује државна помоћ, али је неопходно напоменути да нису сви инвеститори са којима су саветници радили током 2016. године захтевали доделу подстицајних средстава.

Закључењем сваког уговора о подстицајима инвеститор се обавезао да заснује нове радне односе на недоређено време са новим запосленима, као и да изврши одређена улагања у материјалну и нематеријалну имовину. На тај начин давањем подстицајних средстава стимулисано је смањење незапослености.

Током 2016. године укупно је закључено 22 уговора о подстицајима који би требало да доведу до улагања у висини од 236.880.000 евра, као и до запошљавања 16.496 нових радника. У доњој табели дат је приказ пројеката који су резултирали закључењем уговора о додели средстава подстицаја:

Потписани уговори у 2016. години			
	Број уговора	Висина инвестиције (мил. €)	Број радних места
Сектор за аутомобилску индустрију	9	190.78	13.228
Сектор електронске, машинске, хемијске индустрије и ИКТ	6	23.89	1.238
Сектор текстилне, дрвне и прехранбене индустрије	7	22.21	2.030
УКУПНО	22	236.88	16.496

Табела 6 – Преглед закључених уговора о додели средстава подстицаја по појединачним индустријама

Као што је напред наведено, значајан број инвеститора се одлучио да реализује своје улагање у Републици Србији без доделе државне помоћи у виду новчаних подстицаја. У доњој табели дат је приказ пројеката чија ће се реализација вршити независно од средстава подстицаја.

Пројекти без подстицаја			
	Број пројеката	Висина инвестиције (мил. €)	Број радних места
Сектор за аутомобилску индустрију	2	6.8	357
Сектор електронске, машинске, хемијске индустрије и ИКТ	6	19	2.028
Сектор текстилне, дрвне и прехранбене индустрије	16	48.1	1.795
УКУПНО	24	73.9	4.180

Табела 7 – Преглед инвестиционих пројеката без средстава подстицаја по појединачним индустријама

Како је у претходном тексту објашњено, инвеститорима је потребан дужи временски период у коме ће испитивати потенцијалне земље у којима би могли реализовати своју инвестицију. Уколико се у том процесу одабира одлуче за Србију, најчешће им је потребно додатно време у коме ће вршити припремне радње у циљу имплементације пројекта, или ће настојати да преговарају са представницима државних органа и других институција око обезбеђења одређених услова. У том смислу, постоји битан део пројеката који су још увек у фази разматрања, преговора или разрешавања одређених претходних питања, како би на крају

резултирали улагањем у Републици Србији. У доњој табели дат је приказ пројеката који се налазе управо у оваквој фази:

	Пројекти у току		
	Број пројеката	Висина инвестиције (мил. €)	Број радних места
Сектор за аутомобилску индустрију	9	154,22	5.563
Сектор електронске, машинске, хемијске индустрије и ИКТ	9	238,80	10.333
Сектор текстилне, дрвне и прехранбене индустрије	7	81,17	2.139
УКУПНО	25	474,19	18.035

Табела 8 – Преглед инвестиционих пројеката који су у току

Известан број инвеститора у току испитивања могућности улагања наиђе на одређена питања због којих је потребно да застане са одлучивањем о реализацији инвестиције. Овакав застој је најчешће узрокован потребом добијања претходне сагласности од стране крајњег власника или акционара тог друштва, али се неретко дешава да одређене промене на светском тржишту доведу и до промена пословних циљева те компаније. У таквим ситуацијама инвеститори по правилу застају са доношењем коначне одлуке о реализацији инвестиционог пројекта до кончаног решења настале ситуације. Такви пројекти се називају пројектима „on-hold“ (на чекању) и њихов преглед је дат у доњој табели:

	Пројекти „On-hold“		
	Број пројеката	Висина инвестиције (мил. €)	Број радних места
Сектор за аутомобилску индустрију	6	143,0	2.664
Сектор електронске, машинске, хемијске индустрије и ИКТ	7	183,5	2.110
Сектор текстилне, дрвне и прехранбене индустрије	10	34,5	1.274
УКУПНО	23	361,00	6.048

Табела 9 – Преглед инвестиционих пројеката на чекању

Иако је Агенција основни адресат у ситуацијама када инвеститор жели да реализује свој инвестициони пројекат у Републици Србији, одређени инвеститори су изабрали да своју инвестицију отпочну или реализују без учешћа Агенције. Преглед оваквих пројеката дат је у табели у наставку:

Највеће инвестиције које нису реализоване преко Развојне агенције Србије		
Број пројеката	Висина инвестиције (мил. €)	Број радних места

Сектор за аутомобилску индустрију	2	291	240
Сектор електронске, машинске, хемијске индустрије и ИКТ	7	52,95	5.710 (Hestil 5.000)
Сектор текстилне, дрвне и прехранбене индустрије	10	133	930
УКУПНО	19	476,95	6.880

Табела 10 – Преглед инвестиционих пројеката који нису реализовани преко Агенције

Презентација инвестиционих потенцијала Србије

Поред рада на потенцијалним инвестиционим пројектима планира се и презентација инвестиционих потенцијала Србије на конференцијама, скуповима, семинарима и другим догађајима. Рад на презентацији подразумева припрему и израду презентације, израду брошура као и само представљање презентације.

Ангажовање саветника на једном инвестиционом пројекту по правилу подразумева значајан број радних сати, будући да такав рад подразумева истраживање, анализе, комуникацију са инвеститорима, проналазак инвестиционих локација и њихов обилазак, комуникацију са представницима локалних самоуправа и других органа, а све у циљу пружања комплетне подршке једном инвеститору. Међутим, битан део активности једног инвестиционог саветника током 2016. године подразумевао је и значајан број других активности које нису мерљиве кроз пројекте. Такав рад подразумева пружање одговора на питања привредних друштава који нису инвеститори у смислу Закона о улагањима, састанке са потенцијалним инвеститорима који у току анализа могућности реализације пројеката одустану од истог, организације и присуства на сајмовима, организације и учешћа на конференцијама, као и друге активности које доприносе стварању повољнијег пословног амбијента и презентације Србије као квалитетне инвестиционе локације.

Преглед осталих активности које нису евидентирани у бази података Агенције дат је у табели у наставку:

Врста	Број	Сати рада	Укупно
Упити	153	2	306
Састанци	290	4	1.160
Конференције (у организацији Агенције)	11	40	440
Сајмови (у коорганацији Агенције и ПКС)	4	24	96
УКУПНО			2.002

Табела 11 – Преглед осталих активности

Рад на бази инвестиционих локација

Као што се могло закључити из претходног текста, база инвестиционих локација је једно од главних оруђа за рад на упитима инвеститора. Агенција поседује своју базу података у којој су садржани подаци о потенцијалним инвестиционим локацијама. Земљишта и објекти који могу бити предмет интересовања инвеститора налазе се у овој бази и класификована су према:

величини земљишта, величини објекта, локалној самоуправи, власничкој структури, опремљености инфраструктуром и другим параметрима који помажу у одабиру адекватне локације. Локације се могу филтрирати према било којем од ових параметара или према комбинацији параметара. Поред ових параметара локације су представљене фотографијама, плановима и описом који дају власници или управници локације.

Треба напоменути да база инвестиционих локација није база привредних субјеката на продају, као ни инвестиционих пројеката који траже финансирање или заједничко улагање. Самим тим, она је погодна за решавање упита „greenfield“ и „brownfield“ потенцијалних инвестиционих пројеката, а не за аквизицију или портфолио улагања.

При одржавању базе инвестиционих локација постоје три приоритета:

- база мора имати што више расположивих локација у понуди,
- информације о локацијама морају бити што садржајније и детаљније,
- информације о локацијама морају бити редовно ажуриране.

Како би се нашла локација која одговара инвестиционом упиту, потребно је имати што више могућих локација у понуди. Агенција је током 2016. године имала више стотина различитих локација у својој бази. Инвестициони саветници су били у обавези да непрекидно ажурирају подаке који су садржани у овој бази. Информације о расположивим локацијама саветници су добијали у контакту са општинама и канцеларијама за локални економски развој, локалним развојним агенцијама, сопственим истраживањем, оглашавањем и другим путевима.

Стручна анализа пријава за подстицајна средства

Пријава инвестиционог пројекта за подстицајна средства садржи формулар пријаве, инвестициони план и финансијке извештаје инвеститора за претходне три године. У зависности од тога који је пропис важио у време подношења пријаве, различит је био поступак анализе, али и критеријуми који су били од значаја за анализу једног инвестиционог пројекта. Све анализе, као и контроле поднетих пријава су вршене од стране саветника.

Након извршених стручних анализа саветници су учествовали у припреми документације за рад Савета за економски развој који је доносио коначну одлуку о додели подстицајних средстава или одлуке о изменама постојећих уговора.

Активности у раду Савета за економски развој

Савет за економски развој је у правни систем уведен Законом о улагањима. Савет чине министар, министар надлежан за послове финансија, министар надлежан за послове рада и запошљавања, председник Привредне коморе Србије и директор Развојне агенције Србије. Савет доноси одлуку о додели подстицаја за улагања, у складу са овим законом и законом којим се уређује контрола и додела државне помоћи.

Сагласно одредби члана 21. став 2. Уредбе о условима и начину привлачења улагања, Агенција обавља административно-техничке и стручне послове за Савет, предлаже председнику сазивање седнице Савета, припрема материјале за разматрање и одлучивање на седницама Савета, даје потребне информације о статусу инвестиционих пројеката, припрема записнике са седница и поступа по одлукама Савета. Указује се и да је касније усвојеном Уредбом о условима и начину привлачења директних инвестиција која је ступила на снагу крајем децембра 2016. године предвиђена идентична обавеза.

Будући да Агенција има значајна овлашћења и обавезе у организацији рада Савета за економски развој, саветници су током 2016. године били активно ангажовани на припреми документације за одлучивање Савета, при чему је приликом реализације дела тих активности била неопходна и сарадња са представницима Министарства привреде и Комисије за контролу државне помоћи. Ове активности су резултирале закључењем 22 уговора о додели средстава подстицаја, као што је наведено у Табели 6, али и већег броја анекса уговора који су закључени у претходном периоду. Рад на припреми документације за анексирање постојећих уговора реализован је у сарадњи са Министарством привреде.

Правно саветовање по питању споразума са инвеститорима

Агенција је у току 2016. године кроз део Сектора који је задужен за правне послове пружала правне савете, пре свега Министарству привреде али и другим државним органима по питању свих облика споразума са инвеститорима. Овде се пре свега мисли на меморандуме о разумевању, оквирне уговоре и уговоре о подстицајима, све у складу са Законом о улагањима, Законом о контроли државне помоћи, Уредбом о правилима за доделу државне помоћи и Уредбом о условима и начину привлачења улагања. Међутим, могући облици подстицања улагања дефинисани су и различитим другим државним актима као што су Закон о планирању и изградњи, Закон о порезу на добит, Царински закон и многи други. Из тог разлога било је неопходно упознати целокупну легислативу од значаја за улагања.

У правном делу Сектора током 2016. године израђени су нацрти за све уговоре о додели средстава подстицаја, као и неколико меморандума о разумевању који су закључени са потенцијалним инвеститорима. Додатно, правни саветници су заједно са инвестиционим саветницима активно учествовали у преговорима, као и у решавању свих питања која би се јављала, како у фази припреме за имплементацију инвестиционих пројеката, тако и у свим каснијим фазама. Поред тога, правни саветници били су ангажовани и на осталим упитима који нису финализовани кроз уговоре о додели подстицајних средстава, те у различитим упитима са којима су се привредна друштва обраћала Агенцији. Правни саветници су учествовали и на једном броју саветовања и конференција. Такође, у овом делу Сектора вршен је и значајан део административно – техничких активности неопходних за рад Савета за економски развој.

Учешће у нормативним активностима

Имајући у виду да Агенција прати примену Закона о улагањима и предлаже одговарајуће мере, у сарадњи са представницима Министарства привреде представници Агенције су учествовали у изради нацрта Уредбе о условима и начину привлачења улагања, као и Уредбе о условима и начину привлачења директних инвестиција. Имајући у виду да је су раније уредбе представљале само прелазно решење ради остваривања могућности доделе средстава подстицаја услед одсуства јавног позива, представници Агенције су израдили предлоге нацрта нових уредаба којима би на детаљнији начин регулисала могућност расписивања јавног позива ради доделе средстава подстицаја, и предметне предлоге доставила представницима Министарства привреде ради давања њихових коментара. Додатно, правни и инвестициони саветници Агенције су учествовали и у изради Правилника о обрасцу пријаве за доделу средстава подстицаја.

Учешће у раду комисија

Инвестициони саветници су током 2016. године учествовали и у раду више комисија које су основане ради имплементације разноврсних активности. Инвестициони саветници

учествовали су у раду следећих комисија: Комисије за давање предлога Влади за предходну сагласност за отуђење грађевинског земљишта у јавној својини по цени мањој од тржишне цене, или без накнаде, Комисије за оцењивање и избор захтева за доделу бесповратних средстава по Програму подршке интернационализацији привредних друштава, предузетника и кластера у 2016. години и Комисије за преглед и оцењивање предлога пројеката подносилаца пријава у оквиру Програма подршке даљем развоју ММСП-а и предузетника у 2016. години.

III. СЕКТОР ЗА ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ И ИСТРАЖИВАЊЕ

1. Промоција домаћих компанија на сајмовима и конференцијама у иностранству

У склопу својих активности, Агенција је наставила промоцију домаћих компанија и инвестиционих потенцијала Србије на сајмовима и конференцијама у иностранству. Ова активност, коју је Агенција за страна улагања и промоцију извоза својевремено реализовала дужи низ година, показала се као изузетно значајна за домаће компаније које на оваквим догађајима имају прилику успостављања директних контаката и налажења купаца и пословних партнера, као и да се информишу и едукују о новим трендовима и пословним праксама. Такође, како се на сајмовима окупљају сви значајни представници одређене индустрије, промоција земље, како извозних тако и инвестиционих потенцијала, у оквиру сајма, представља добру прилику за генерисање упита у вези са проналажењем добављача из Србије као и упита потенцијалних инвеститора. План сајмова за 2016. годину је направљен у складу са плановима и организацијом пословања новоосноване агенције, те су издвојени само они сајмови за које постоји највеће интересовање домаћих компанија, који се налазе у секторима у којима домаће компаније показују значајан извозни потенцијал, који су у прошлости дали најзначајније резултате на пољу промоције извозних могућности Србије и за које се процењује да ће највише допринети пословању извозника.

С тим у вези, настављена је и сарадња са Привредном комором Србије у области организације наступа на сајмовима, а сама сарадња, њена садржина, начин и услови, су детаљно регулисани посебним споразумом закљученим између Агенције и Привредне коморе Србије.

Имајући у виду чињеницу да је организацију наступа на међународним сајмовима неопходно започети знатно пре почетка сајма, а у циљу првенствено благовременог пријављивања учешћа, нижих трошкова, добијања боље позиције и остваривања квалитетнијег наступа, донета је одлука још у 2015. години да се започне организација наступа на сајмовима који ће се одржати током 2016. године.

У 2016. години, а у складу са наведеним споразумом, Агенција је у сарадњи са Привредном комором Србије организовала наступ српских компанија на следећим међународним сајмовима:

Р. Бр.	Назив сајма	Земља	Датум одржавања	Индустрија
1.	Prodexpo	Русија (Москва)	8 - 12.2.2016.	Прехрамбена
2.	Hannover Messe	Немачка (Хановер)	25 - 29.4.2016.	Металска
3.	PLMA	Холандија (Амстердам)	24 - 25.5.2016	Робне марке
4.	World Food Moscow	Русија (Москва)	12 - 15.9.2016.	Прехрамбена
5.	SIAL	Француска (Париз)	16 - 20.10.2016	Прехрамбена

1. Сајам PRODEXPO који се одржава сваке године у Москви, представља водећи међународни сајам из области прехранбене индустрије не само за Руску Федерацију, већ и за Заједницу независних земаља, са традицијом дугом преко 20 година. У 2016. години Сајам је одржан на простору површине преко 90.000 m², на коме су излагали представници око 2.000

компанија из 67 земаља света у оквиру 26 националног павиљона. Сајам је посетило око 55.000 посетилаца (највећи број посетилаца је са руског говорног подручја), од чега су 94% чинили стручни посетиоци као што су представници малопродајних објеката, прерађивачи, дистрибутери, добављачи из области кетеринга и хотелијерства.

У 2016. години, по 20. пут је организован наступ српских предузећа у оквиру националног штанда Србије. Наступило је 15 српских компанија, што говори о значају Сајма за пословање наших компанија. Руски дистрибутери и пословни партнери показали су велико интересовање за сарадњу са српским компанијама које су се представиле на овом сајму. На националном штанду обављено је низ конкретних разговора представника српских компанија са руским партнерима који могу да обезбеде лакши пласман производа из Србије на руско тржиште. Наступ на Сајму је од стране самих компанија оцењен као веома успешан и значајан за њихово даље пословање.

Српске фирме су оствариле преко 650 контаката, од којих је преко 80 озбиљних контаката који могу да доведу до пословне сарадње. Број потписаних предуговора и уговора на сајму је 12. Највеће интересовање је владало за свеже воће и поврће, замрзнуто воће и поврће, али и за остале производе које Србија традиционално извози широм Руске Федерације. Укупна вредност очекиваног извоза који је резултат овог сајамског наступа је 21.420.000,00 евра.

2. HANNOVER MESSE је сајам који се одржава у ХанOVERу сваке године, већ више од 60 година и представља водећи технолошки сајам на тржишту Европе. У оквиру овог сајма одржава се седам међународних стручних сајмова. У 2016. години на овом сајму је учествовало више од 5.200 излагача из преко 70 земаља, док је Сајам посетило више од 190.000 стручних посетилаца (од чега су преко 50.000 били страни држављани).

Србија се на овом сајму представила у сегменту индустријских добављача, где су компаније представиле своје капацитете у услужном ливењу, механичкој обради, склапању, обележавању и штампању, штанцовању, ласерском сечењу и обради лима.

Седам излагача, колико је представљено у оквиру националног штанда, је остварило 192 контакта од којих 39 који су оцењени као озбиљни. Највећи број контакта дошао је из Немачке, Италије, Швајцарске, Словеније, Литваније, Турске, Белгије, Румуније.

У оквиру припрема домаћих компанија за учешће на Сајму, Агенција је остварила и сарадњу са Швајцарском агенцијом за промоцију извоза (SIPPO). Сходно Уговору између две институције, SIPPO се обавезао да домаћим компанијама да простор у оквиру своје брошуре која је представљена на сајму, на штанду SIPPO, а која је доступна и у електронској форми. Такође, српске фирме су имале на располагању и SIPPO консултанта за организацију састанака са жељеним, потенцијалним партнерима. Фирме су изразиле велико задовољство оствареном сарадњом са SIPPO и помоћи која је била пружена. Независно од сарадње са Агенцијом, у организацији SIPPO на сајму су учествовале три фирме из Србије.

У 2016. години партнерска земља Сајма су биле САД, а Сајам је отворио председник САД.

3. Сајам PLMA је међународна сајамска манифестација робних марки која се одржава сваке године у Амстердаму и која већ 30 година окупља највеће трговинске ланце и произвођаче пружајући им пуну подршку у проналажењу заједничког интереса, пласману нових производа, остваривању пословних контаката и откривању нових идеја, које ће омогућити успех њиховим програмима. У 2016. години Сајам је одржан у периоду од 24. до 25. маја и на њему је излагало око 4.000 компанија из 50 земаља широм света.

У 2016. години Србија се представила пети пут на овом сајму, при чему се у оквиру националног штанда Србије представило девет српских компанија из прехранбеног сектора. За време трајања Сајма излагачи су остварили бројне контакте, углавном са трговинским ланцима из земаља ЕУ као што су Холандија, Финска, Шведска, Француска, Белгија, Немачка, Италија, али и са представницима Руске Федерације. Сви излагачи су нагласили да су током одржавања Сајма имали бројне контакте и да сви очекују између 2 - 3 конкретна пословна аранжмана.

Сајам PLMA је сајам на коме се искључиво пријављују професионални купци и простор за случајне посетиоце је сведен на минимум. Унапред се зна број потенцијалних купаца који се могу контактирати специјалним позивницама пре самог одржавања сајма.

PLMA је специфичан сајам, због тога што српске компаније кроз услужну производњу за светски познате власнике брендова обезбеђују улазак на светско тржиште кроз увођење најважнијих стандарда који су неопходни у модерној прехранбеној индустрији, а чиме им се отварају и могућности за даље ширење сопствених производних портфолија и освајање нових тржишта.

4. У периоду од 12. до 15. септембра, српске фирме су се по десети пут представиле на сајму прехранбене индустрије „**World Food Moscow 2016**”.

Ово је водећи међународни сајам из области прехранбене индустрије на тржишту Русије и земаља бившег Совјетског Савеза. Постоји већ више од 20 година и одржава се на преко 56.000 м² у оквиру сајамског изложбеног простора „Експоцентар“.

У 2016. години Сајам је посетило преко 29 хиљада посетилаца из 89 земаља и 78 руских региона који су имали прилику да се упознају са производним програмом више од 1.400 излагача из 65 земаља света.

На националном штанду укупне површине 139 м², који се простирао на две локације (у две хале – свеже воће и поврће, као и месо и смрзнути производи) представљено је 12 фирми из Србије.

Дванаест излагача је према подацима сакупљеним у евалуацији Сајма остварило преко 450 контаката од којих око је 70 оцењено као озбиљни. На Сајму су потписана два уговора, а вредност могућих послова на годишњем нивоу према проценама излагача је око 7.400.000,00 евра, који би се могли остварити у наредном периоду. Највећи број контаката дошао је из Русије, Белорусије, Туркменистана, Казахстана итд.

5. Сајам SIAL, који се сваке друге године одржава у Паризу, је највећи сајам прехранбене индустрије у Европи који је одржан од 15. до 20. октобра 2016. године.

Сајам „SIAL 2016“ се одржао у сајамском простору површине 250.000 м², на коме је излагало 7.000 излагача из 105 држава и који је посетило 155.000 посетилаца.

Србија се 2016. године по седми пут у континуитету представила са производима 19 српских компанија, који су били изложени на националном штанду површине 157 м². Француска се иначе налази на десетом месту на листи земаља у које Србија извози, док је најзаступљенија група производа управо воће и производи од воћа.

Предузећа која су наступала на сајму SIAL остварила су више од 1.336 контаката од којих ће око 105 резултирати потенцијалним извозом. За време трајања Сајма потписано је и шест преговора и уговора у вредности од седамсто хиљада евра углавном за смрзнуто воће. Посећеност националног штанда, као и број остварених контаката говоре у прилог да смо успели у намери да позитивно представимо извозне потенцијале Републике Србије. У складу са циљем наступа који се тиче остваривања финансијског резултата можемо навести процењен минимални очекивани извоз од 6.730.000,00 евра.

2. Анализа макроекономских података

Агенција активно ради на прикупљању, систематизацији и обради података у вези са актуелним тржишним трендовима и кретањима у земљи и иностранству и подацима који су од значаја како за извоз тако и за инвеститоре (прикупљање и редовно ажурирање података који се односе на страна директна улагања, спољнотрговинску размену, БДП, продуктивност рада, стопе незапослености, зараде, девизне курсеве, порезе итд.). Праћење и анализа трендова врши се у циљу промоције и таргетирања потенцијала за успостављање билатералне сарадње са другим земљама, у циљу анализе и закључивања о стању привреде, као и дефинисања потребних корака у циљу поспешивања услова за пословање у Републици Србији.

3. Извештаји о билатералној економској сарадњи

Извештаји о билатералној економској сарадњи са одређеним земљама је такође једна од свакодневних активности Агенције које су спроведене и у 2016. години. Извештаји се припремају како за сопствене потребе тако и за потребе надлежног и других министарстава, као и других институција, при чему се обрађује посебно спољнотрговинска размена, а посебно област улагања, а у циљу пре свега препознавања неискоришћених потенција у оквиру економске сарадње са земљама и конципирање активности из надлежности у циљу побољшања исте.

4. База инвеститора

Како у Србији нису доступне званичне информације о улагањима појединачних страних компанија, већ само подаци Народне банке Србије о укупним страним улагањима (приливима и одливима по основу улагања), који су презентовани као улагања по земљама и по гранама делатности, као и у циљу редовног праћења инвестиционих пројеката на којима Агенција ради (пројекти у фази реализације и доношењу одлуке о реализацији пројекта у Србији и пројекти којима су додељена средства за отварање нових радних места по Уредби о условима и начину привлачења директних инвестиција), а пре свега у домену промоције улагања, Агенција је креирала и одржава интерну базу инвестиција. База представља свеобухватну базу инвестиционих пројеката на којима Агенција ради, информације о реализованим инвестицијама страних компанија у Србији од 2000. године до којих је Агенција дошла путем истраживања јер не постоје званични подаци (информације о локацији, висини улагања и броју радника у Србији) као и статистичке анализе.

И у току 2016. године базе инвестиција је редовно ажурирана, укључујући и унос нових (реализованих и планираних) инвестиционих пројеката, при чему ће услед обимности података у самој бази, рад на ажурирању информација и надаље бити континуирана активност. База даје могућност добијања података о улагањима, пре свега страних компанија, како оних у реализацији, чије инвестиције је Агенција асистирала тако и осталих, и то информација о висини улагања, броју запослених, прегледу по индустријским секторима, земљама порекла инвеститора и локацији улагања, што даје добар основ за припремање разноврсних анализа за потребе дефинисања планова у вези са привлачењем и промоцијом страних улагања.

5. База добављача - проширење и ажурирање базе

База добављача представља комплетан преглед српске индустрије, где се промовишу српски производи и услуге потенцијалним међународним и домаћим купцима. Било да се ради о готовим производима, полупроизводима, материјалима, алатима, дизајну, подизвођачима или услугама, база нуди комплетан и тачан преглед најразноврснијих домаћих индустрија.

У 2016. години радило се на унапређењу базе добављача преузете од Агенције за страна улагања и промоцију извоза. База добављача обухвата податке о преко 2.500 домаћих привредних субјеката који послују у оквиру 18 индустрија. Информације су се редовно ажурирале и употпуњавале и успостављена је сарадња са јединицама локалне самоуправе, локалним коморама и удружењима. Бази је могуће приступити преко интернет презентације Агенције, а услуга коришћења података и пријава у базу је бесплатна и служи као основни алат за представљање асортимана домаћих компанија потенцијалним домаћим и страним купцима као и инвеститорима. У наредном периоду ће се активно радити на ажурирању података које садржи база на основу директних контаката са привредним субјектима и захтева самих привредних субјеката за уписом у базу. У плану је да база у 2017. години буде такође допуњена подацима о привредним друштвима којима располаже Агенција за привредне регистре, а на основу сарадње са истом, чиме ће бити могуће добити целокупнију

информацију о представницима индустрије и стању у истој, као и претраживати базу по више критеријума.

6. Сарадња и пројекти са другим институцијама у земљи и иностранству

Сарадња са СИППО-ом

У 2016. години, а у оквиру већ планираног, остварена је сарадња приликом организације сајма Hannover Messe, те у области текстилне индустрије.

Имајући у виду да је у 2015. години реализован пројекат, интервенција Establish Information Service, који се односио на ажурирање (scale-up фаза) секторске брошуре и web платформе за текстилну индустрију, које су заједнички реализовали Агенција за страна улагања и промоцију извоза и СИППО, у 2016. години је настављено са даљом надградњом брошуре и платформе, као и промоцијом текстилне индустрије. Сама интернет презентација „Serbian Apparel“ је активно оруђе за рад како са домаћим компанијама, тако и са страним експертима, а све у циљу унапређења саме индустрије и потенцијала домаће привреде.

Јапански консултант за инвестиције

У сарадњи са Јапанском агенцијом за међународну сарадњу ЈСА, јапански консултант за страна улагања, одабран и финансиран од стране ЈСА, радио је на пројекту у периоду од септембра 2015. до јуна 2016. године. Пре доласка, консултант је имао састанке са представницима 19 јапанских компанија у Јапану, а како би их информисао о Србији и прикупио информације о даљим развојним плановима истих. До краја 2015. године, урађене су анализе индустријских сектора који су у фокусу промоције Србије заједно са представницима Агенције, а консултант је посетио и представнике јапанских компанија које послују у Србији и имао састанке са представницима релевантних институција у циљу што боље припреме за наредне промотивне активности. Такође, остварена је и ближа сарадња са JETRO-ом, чији су представници повезали консултанта и Агенцију са многобројним јапанским компанијама које послују у Европи. У складу са наведеним, током новембра и децембра месеца 2015. године, консултант је уз подршку JETRO-а имао састанке са представницима 12 јапанских компанија и институција присутних у Европи, и то Чешкој, Пољској, Аустрији и Немачкој, а са циљем ширења информација и промоције потенцијалног пословања у Србији.

На иницијативу и уз подршку ЈСА, Агенција је учествовала на инвестиционој конференцији у Токију одржаној 23. јуна 2016. године. Ова конференција на којој је учествовало 70 јапанских компанија је резултат вишемесечне сарадње са јапанским консултантом за подршку директним инвестицијама. Поред ове конференције у Токију, Агенција је уз помоћ ЈСА током априла 2016. године посетила 8 јапанских компанија које послују у Републици Чешкој и којима је директно представљена могућност улагања у Србији. Овакав директан контакт са јапанским компанијама уз подршку јапанских државних институција резултирао је већим интересом за улагањем у Србији.

Пројекат обављања праксе у сарадњи са Министарством економије, трговине и индустрије Јапана

У периоду од 2. октобра 2015. године до 29. фебруара 2016. године јапанска студенткиња је обављала праксу у Агенцији, а на основу обавезујућег Меморандума о разумевању потписаног од стране Јапанске асоцијације за људске ресурсе и развој индустрије, којој је, као и Јапанској организацији за спољну трговину (JETRO), Министарство економије, трговине и индустрије Јапана поверило глобални пројекат обављања пракси за развој људских ресурса за потребе прекоокеанске пословне интеграције, Агенције и практиканта. Практиканткиња је у наведеном периоду пружала подршку Агенцији у сарадњи са JETRO-ом, а пре свега у вези са

анализом података које JETRO са партнерима представља и припрема о другим земљама које промовишу улагања и потенцијалну сарадњу са Јапаном, а како би се дефинисао најбољи начин за представљање пословних потенцијала земље, као и у вези са могућностима дистрибуирања и представљања информација о Србији јапанској пословној заједници. Практиканткиња је такође пружала подршку јапанском практикатну ангажованом у Агенцији у припремању информација, анализа и стратегија за приступ потенцијалним јапанским инвеститорима, чиме се постизала синергија наведена два пројекта.

Агениција планира даље јачање сарадње у области повезивања српске привреде и јапанских компанија кроз организовање пословних сусрета, као и наставак сарадње кроз програм праксе јапанских студената и стручњака у периоду од септембра 2016. до марта 2017. године. Треба напоменути да је Агенција од свих агенција у региону добила највише пријава за учествовање у програму праксе.

7. Посете страних купаца, организација Б2Б и пословних посета

Као једна од редовних активности Агенције у току 2016. године била је и организација Б2Б састанака домаћих и страних компанија, у оквиру конференција или самосталних догађаја, са циљем повезивања компанија и поспешивања извозних перформанси домаћих компанија, а посредно кроз потенцијално остварену сарадњу и остваривање других облика пословне сарадње – заједничко улагање, инвестиције у домаћу привреду и слично.

Немачка иницијатива за проналажење добављача у државама Западног Балкана

У оквиру заједничке организације Делегације немачке привреде у Србији и осталих регионалних коморних огранака немачке привреде (АХК), као и немачког Удружења за управљање материјалима, увоз и логистику (БМЕ е.В), и сарадњу са партнерима из Србије (између осталих и Агенцијом) у Дортмунду је 9. јуна 2016. године одржана „Немачка иницијатива за проналажење добављача у државама Западног Балкана“.

Циљ пројекта био је да се у оквиру једнодневнoг догађаја одабране компаније из земаља Западног Балкана састану са немачким фирмама које су заинтересоване за успостављање пословних контаката са произвођачима из овог региона, тј. њиховим новим потенцијалним добављачима роба и услуга из задатих делатности пословања. На сусретима је учествовало 49 немачких компанија, док је из Србије одабрано 43 компаније и то углавном из сектора обраде метала, ауто и индустрије пластике и гуме. Агенција је активно узела учешће у анимирању домаћих компанија да учествују на овом догађају као и у састанцима са потенцијалним инвеститорима и добављачима.

Конференција и пословни сусрети са француским компанијама

Француска агенција за инвестициону сарадњу Business France у сарадњи са Агенцијом, Привредном комором Србије и Француско-српском привредном комором организовала је конференцију и Б2Б састанке француских и српских компанија “French – Serbian Business Conference and Seminar”, 15. септембра 2016. године у Паризу, Француска. Сам догађај окупио је преко 100 учесника а одржано је и више Б2Б састанака између француских и српских компанија и институција.

Конференција у чијем фокусу су били сектори пољопривреде, аутомобилске и ИТ индустрије, као и енергетика и заштита животне средине, имала је за циљ да се кроз промоцију Србије као инвестиционе дестинације и представљање српских компанија, наведена сарадња додатно интензивира.

У оквиру ове конференције излагања су имали: г. Александар Вучић, председник Владе Републике Србије, г. Горан Кнежевић, министар привреде, гђа Christine Moro, амбасадорка Француске у Србији, г. Frédéric Rossi, генерални директор за извоз Business France, г. Jean-

Pierre Gastaud, шеф економског одељења амбасаде Француске, г. Pierre Liginot, директор за Балкан Business France, г. Марко Чадеж, председник Привредне коморе Србије, г. Владимир Томић, виши саветник за директна улагања РАС и г. Daniel Berg, директор ЕБРД за Србију. Након уводног обраћања званичника Републике Србије и Француске, компаније из обе земље су у оквиру округлих столова за сваку индустрију понаособ, могли да се упознају са могућностима и оквирима потенцијалне сарадње. По завршетку уводног дела, компаније су у оквиру раније заказаних Б2Б састанака, појединачно представљали своје производе и услуге представницима француских компанија.

Агенција је узела активно учешће у организацији овог догађаја. Такође, на самом догађају представљени су потенцијали за инвестирање француским партнерима и одржани су састанци са потенцијалним француским инвеститорима и то: Hutchinson, Lohr, Asterie, Axereal Group, UP.

Инвестициона конференција о индустрији намештаја у Србији

Током претходних година, индустрија намештаја у Србији је, уз значајне напоре и велики труд и улагања, успела да поврати некадашње позиције на тржишту као произвођач висококвалитетних производа. У циљу промоције потенцијала индустрије намештаја у Србији, Агенција је, уз подршку Београдског сајма, одржала „Инвестициону конференцију о индустрији намештаја у Србији“, 08. новембра 2016. године на Београдском сајму.

Конференција се одржала првог дана Међународног сајма намештаја и била је посвећена представљању потенцијала у индустрији намештаја у Србији, могућностима за улагање, сарадњи као и искуствима досадашњих инвеститора, домаћих привредника и међународних институција на различитим пројектима у овој индустрији. Своја искуства потенцијалним инвеститорима и партнерима, осим представника релевантних надлежних институција, представили су и компаније ГИР, Јела Јагодина, Studio Structura, HealthCare, затим USAID, и други.

Конференција је била веома посећена и представљала је једну од кључних манифестација за промоцију потенцијал индустрије намештаја потенцијалним страним инвеститорима. Ова манифестација је планирана да се одржи и у 2017. години за време трајања Међународног сајма намештаја.

8. Интернет презентација Развојне агенције Србије

Током 2016. године израђена је нова интернет страница Агенције са препознатљивим обележјима. Оптимизирана за све уређаје и лакше доступна крајњим корисницима, а током године се активно радило и на њеном даљем унапређењу и доступности кроз глобалне и локалне претраживаче, што утиче на крајњу посећеност. Страница се редовно ажурира и унапређује новим садржајем и функцијама.

Интернет страница Агенције садржи модеран приказ активности Агенције са фокусом на инвестиције и базе инвестиционих локација и добављача.

Поред овог сајта, активан је и сајт Serbian Apparel који је фокусиран на текстилну индустрију Србије. У плану је ажурирање и осталих припадајућих сајтова Агенције.

9. Креирање визуелног идентитета Агенције

Имајући у виду да је Агенција основана у 2016. години, радило се на успостављању препознатљивог визуелног идентитета који ће у наредном периоду бити препознат како од стране страних инвеститора, тако и од стране домаће јавности. Рађен је нови лого, меморандуми као и остали промотивни материјали. Нови лого је аплициран на свим материјалима које је Агенција радила, како би у што краћем року јавност упознала и препознала нову институцију. Имајући у виду искуства осталих агенција у свету, визуелни

идентитет Агенције се користи за препознатљивост како саме Агенције и њених активности, тако и Србије као инвестиционе локације.

10. Промотивни материјал Агенције

У 2016. години припремљена је и у процесу је сталног ажурирања, брошура Why invest in Serbia, као основна брошура о условима и потенцијалима улагања у Србију, коју користе не само Агенција већ и друге државне институције.

Такође, припремљена је и штампана брошура о текстилној индустрији, аутомобилској, дрвној и прехранбеној индустрији. Примењује се концепт приказивања информација, који ће се више заснивати на визуелним показатељима, при чему је већи фокус на истицању специфичности самих индустрија. Промотивни материјал је коришћен како од стране Агенције, тако и од стране релевантних институција (министарства, амбасада Републике Србије у иностранству и сл.) у циљу промоције инвестиционих и пословних потенцијала Републике Србије.

За потребе промоције Србије потенцијалним кинеским инвеститорима припремљена је брошура Why invest in Serbia на кинеском језику као и тролести на кинеском језику за аутомобилску, машинску индустрију и информационе технологије.

За потребе промоције пројеката које је Агенција спроводила у оквиру Године предузетништва, штампано је више различитих брошура за потребе промоције програма доделе бесповратних средстава које је Агенција спроводила у 2016. години.

11. Електронски билтен Агенције

Агенција на месечном нивоу издаје електронски билтен, намењен информисању махом страних читалаца, о пословној клими у Србији, могућностима улагања и пословања са српским компанијама, као и могућностима куповине српских производа. Билтен се претплатницима дистрибуира бесплатно путем електронске поште сваког месеца, а актуелно издање и архива свих до сада објављених билтена се увек може наћи и на интернет презентацији Агенције.

Листа прималаца билтена обухвата преко 2.500 адреса, и то: страних компанија – потенцијалних и постојећих инвеститора у Србији, страних пословних удружења, привредних комора, банака и финансијских институција, амбасада и трговинских представништава, консултантских фирми и свих оних ентитета који могу имати значајну улогу у процесу инвестиционог одлучивања интернационалних компанија. Поред њих, ту су и економски представници Србије у иностранству и српска ДКП којима ове информације могу бити корисне у њиховом дневном раду на пољу економске дипломатије. Главне сегменте билтена чине интервјуи са водећим људима страних компанија које су већ инвестирале у Србији, најаве активности и резултата, представљање привредних сектора и индустрија, као и општина и градова у Србији, презентација резултата разних истраживања домаће привреде и тржишта, најаве културних догађаја и осталих занимљивости живота и рада у Србији.

12. Администрирање налога на друштвеним мрежама

Агенција користи пословну друштвену мрежу linkedin, а у циљу дистрибуирања информација о раду Агенције, током 2016. године успостављени су контакти са потенцијалним пословним партнерима на овој мрежи и промовисана је Република Србија као инвестициона локација, као и индустрије чије ће промоције бити у фокусу у наредном периоду.

IV. СЕКТОР ЗА ОПШТЕ, ПРАВНЕ И ФИНАНСИЈСКЕ ПОСЛОВЕ

Радноправни и кадровски послови

У вези са радно-правним и кадровским пословима у 2016. години предузимане су правне радњи у вези са пријемом у радни однос и остваривањем права из радног односа за новозапослене, предузимање правних радњи у вези са изменама уговора о раду и изменама решења о распоређивању запослених, предузимање свих правних радњи које су довеле до закључивања уговора, израда аката у вези са обезбеђивањем несметаног функционисања Агенције и реализовани су сви послови техничке подршке раду Агенције. Обављани су послови из области пензијског-инвалидског и здравственог осигурања.

Укупан број запослених у 2016. години закључно са 31.12.2016. године је 60 особа, од којих 7 на одређено време и једној особи је мировао радни однос. Поред тога, једна особа је ангажована по основу уговора о привременим и повременим пословима. У току године је троје запослених споразумно прекинуло радни однос.

Правни послови и послови јавних набавки

Агенција је у 2016. години успешно реализовала све опште и правне послове неопходне за рад и несметано функционисање и израђен је значајан број уговора у којима је Агенција једна од уговорних страна.

Одмах по усвајању Финансијског плана усвојен је План набавки Агенције за 2016. годину, који је објављен на Порталу јавних набавки и интернет страници Агенције.

У току године, План набавки је имао измене и допуне, које су објављене на Порталу јавних набавки и интернет страници Агенције.

Управи за јавне набавке достављени су квартални извештаји о спроведеним поступцима и закљученим уговорима о јавној набавци, о спроведеним поступцима набавки на које се не примењују одредбе Закона, о обустављеним и поништеним поступцима јавне набавке, као и извештаји о извршењу уговора о јавној набавци.

У оквиру послова јавних набавки у 2016. години је успешно је спроведено 11 поступака јавне набавке мале вредности и 2 отворена поступка. Један поступак јавне набавке мале вредности је обустављен из разлога што није било поднетих понуда.

Буџет и финансијски послови

- Усвојен финансијски план Агенције и касније је извршено 5 измена и допуна а у складу са донетим уредбама Министарства привреде;
- Отворено 11 динарских рачуна код Управе за трезор;
- Извршен пренос динарских средства са НАРР-а на Агенцију;
- Отворено је 5 девизних рачуна код Народне банке Србије;
- Извршен пренос девизних средстава са НАРР-а на Агенцију;
- Пријава на пореску управу и вађење електронског квалификованог потписа;
- Израђен Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама;
- Ажурирана база за обрачун зарада;
- Поднете пореске пријаве у оквиру обједињене наплате;
- Извршено отварање регистра запослених код Управе за трезор као и евидентирање свих исплата за 2016. годину;
- Извршено отварање шифарника РИНО у складу са Законом о роковима измирења новчаних обавеза и свакодневно ажурирање истих;
- Успостављено електронског плаћање код Управе за трезор;
- Обједињавање и прављење јединствене књиге улазних фактура;
- Одређивање квоте за пренос средстава и повлачење истих за редовно пословање Агенције;

- Контрола и извршење свих доспелих обавеза по пројектима (опрема, конкурентност, женско предузетништво, кластери, стандардизовани сет услуга МСПП,ПСД-УСАИД);
- Предаја редовног завршног рачуна за 2015. годину, као и предаја ванредних финансијских извештаја за 11 дана 2016. године у Агенцији за привредне регистре;
- Предаја Годишњег финансијског извештаја за 2015. годину (НАРР И СИЕПА) који усваја Влада Републике Србије;
- Предаја М4 обрасца СИЕПА и НАРР за 2015. годину.

У Београду, дана 27.02.2017. године
Број: 1-07-030-2/2017

Председник Управног одбора

J. Odovic
Драгана Одовић